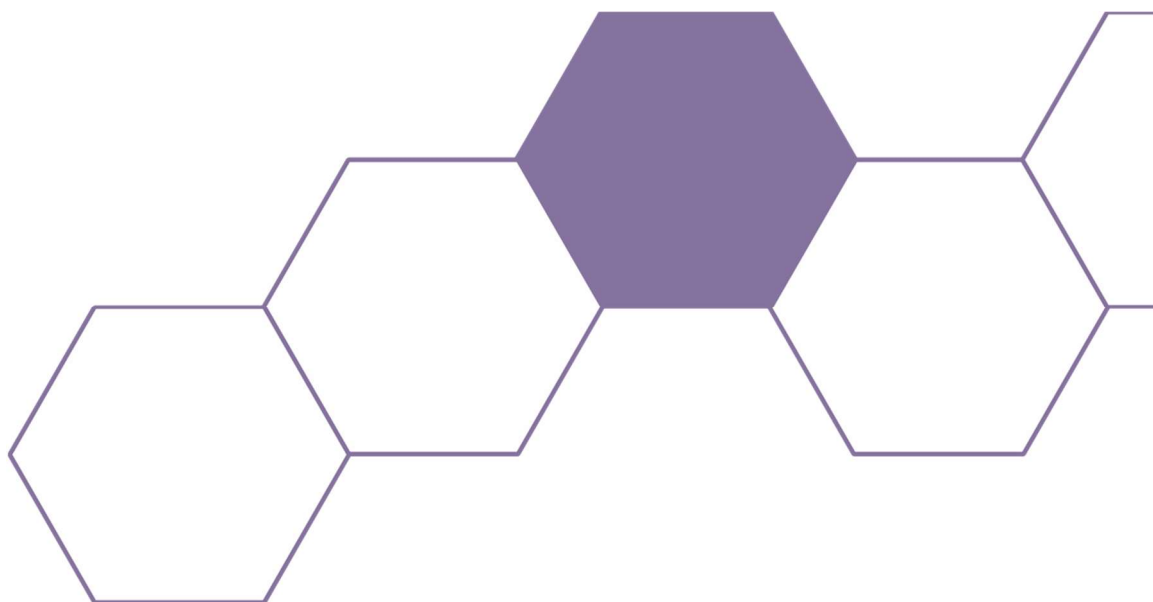

Särskild uppföljning av teater- och dansverksamheter 2015- 2017

Sammanfattning

Under våren 2018 påbörjades arbetet med en särskild uppföljning över teater- och dansverksamheter med verksamhetsbidrag från Region Skåne. Arbetet består av kartläggning och analys över hur verksamheterna har arbetat med produktion och distribution under perioden 2015-2017 och har ett särskilt fokus på publikutveckling och regional samverkan. Uppföljningen baseras i huvudsak på det kvalitativa och kvantitativa material som verksamheterna skickat in till Region Skåne.

I uppföljningen framgår att scenkonstinstitutionerna riktat en del av sin verksamhet särskilt till målgruppen barn och unga under perioden, samtidigt som majoriteten av de fria scenkonstverksamheterna i huvudsak eller helt riktar sig till barn och unga. Skolan ses som ett viktigt forum för att nå ut till barn och unga och i uppföljningen framgår att skolor från de flesta av Skånes kommuner i någon mån har använt sig av subventioner för inköp av scenkonst.

Gällande insatser för de nationella minoriteterna finns det genomgående en brist bland verksamheterna, där ingen eller liten aktivitet har rapporterats. En förklaring till detta är att det saknas kunskap och kontakter för hur detta arbete ska se ut och hur samarbeten etableras, en utmaning som ligger både på verksamheterna och på Region Skåne.

En majoritet av Skånes kommuner har i någon mån nåtts av scenkonst under perioden, men antalet föreställningar har varierat kraftigt mellan kommunerna. För dansverksamheterna finns fortsatta problem i form av brist på scener och arrangörer för dans – något som inneburit att ett flertal kommuner i Skåne inte nåtts av några dansföreställningar alls under perioden. Betraktas statistiken samlat framgår det att det finns ett antal kommuner dit scenkonsten generellt har svårt att nå ut till.

Scenkonstinstitutioner med helregionalt uppdrag har i sin verksamhet på de egna scenerna haft en publik från alla kommuner i regionen. En majoritet av publiken kommer dock från sydvästra Skåne. Ett flertal av de kommuner som har haft låg aktivitet av scenkonst i sin kommun återkommer här som lågt representerade i publiken på scenkonstinstitutionerna.

I uppföljningen framgår att verksamheterna har olika styrkor relaterat till verksamhetens inriktning, kontaktnät och metoder. Exempel på detta är geografisk förankring, samarbeten och kontakter med kommuner, skolor eller föreningar, tillgänglighetsarbete, arbete för ökad publikdelaktighet och en scen tillgänglig för fler och olika uttryck. Denna mångfald är sannolikt ett viktigt verktyg i arbetet för Region Skånes kulturpolitiska mål.

1 Projektbeskrivning och bakgrund.....	3
1.1 Projektbeskrivning	3
1.2 Bakgrund.....	3
2 Avgränsning, material och riktlinjer.....	3
2.1 Avgränsning.....	3
2.2 Kvantitativt material	4
2.3 Kvalitativt material	4
2.4 Styrdokument.....	5
3 Syfte och frågeställningar.....	5
3.1 Syfte	5
3.2 Frågeställningar.....	5
3.3 Centrala områden	5
4 Resultat	6
4.1 Föreställningar och målgrupp	6
4.2 Turné och distribution.....	16
4.3 Geografisk tillströmning av besökare till institutionerna i Malmö.....	22
4.4 Tillgänglighet och möjlighet.....	25
4.5 Publikarbete och strategi.....	28
5 Slutsatser och vidare frågeställning.....	30
Referenser.....	34

1 Projektbeskrivning och bakgrund

1.1 PROJEKTBEKRIVNING

Under början av 2018 initierades på uppdrag av Region Skånes kulturnämnd arbetet med en särskild uppföljning av verksamheter inom teater- och dansområdet med regionalt verksamhetsbidrag. Uppföljningen har utifrån inrapporterat material kartlagt hur verksamheterna under perioden 2015-2017 har arbetat med publikutveckling, distribution och samverkan. Det material som utgör utgångspunkt för kartläggningen består av ansökningar och redovisningar, inklusive verksamhetsplaner och årsredovisningar, som verksamheterna skickat in till Region Skåne. Kartläggningen har sedan följts av en analys.

1.2 BAKGRUND

I en medborgarundersökning om kulturvanor från 2014 utförd av CMA Research¹ på uppdrag av Region Skåne framkommer det att det finns stora skillnader i den upplevda tillgången av kultur beroende på var i Skåne en person bor. I undersökningen angav ca 40 % av respondenterna bosatta i nordöstra och sydöstra Skåne att de kan känna sig hindrade eller begränsade att delta i kulturaktiviteter, eftersom aktiviteterna inte finns där de bor. Detta kan jämföras med 25 % respektive 13 % av respondenterna bosatta i nordvästra och sydvästra Skåne. Vidare angav hälften av respondenterna bosatta i nordöstra och sydöstra Skåne att det skulle underlätta för dem att ta del av kulturupplevelser om det fanns fler aktiviteter utanför tätorterna. Motsvarande siffra för bosatta i nordvästra och sydvästra Skåne var en knapp tredjedel respektive en knapp femtedel.

De stora geografiska skillnaderna i den upplevda tillgången av kultur indikerar alltså att det finns ett problem relaterat till allas möjlighet att delta i Skånes kulturliv och kulturupplevelser. Det är därför särskilt angeläget att komplettera dylik statistik med information över hur Region Skånes ekonomiska stöd når regionen.

2 Avgränsning, material och riktlinjer

2.1 AVGRÄNSNING

De verksamheter med verksamhetsbidrag som ingår i kartläggningen är:

- **Teater och dansinstitutioner:** Helsingborgs Stadsteater, Malmö Opera, Malmö Stadsteater och Skånes Dansteater.
- **Fria teater- och dansorganisationer:** Dansstationen, Expressteatern, Memory Wax, Moomsteatern, Månteatern, Skillinge Teater, Staffan Björklunds Teater, Teater 23 och Teater Sagohuset.

¹ CMA Research AB. 2014. *Region Skåne, Medborgarundersökning 2014 Q4 Kultur.*

- **Övriga Scenkonstverksamheter/Gästspelsscener:** Inkonst och Riksteatern Skåne.

Värt att nämna är att då endast verksamheter som får verksamhetsbidrag från Region Skåne är en del av kartläggningen, ingår exempelvis inte verksamheter som endast fått projektbidrag. Vidare särskiljer inte den kvantitativa rapporteringen på om en verksamhet som exempelvis huvudsakligen ägnar sig åt teater även arrangerat dansföreställningar. De dans- och teaterföreställningar som arrangeras av institutioner och verksamheter med i huvudsak annan konstnärlig inriktning finns heller inte med i underlaget. Statistiken kan därför inte sägas ge en fullständig bild över all teater- och dansverksamheten i regionen med regionalt stöd, utan bör betraktas utifrån nämnda begränsningar.

2.2 KVANTITATIVT MATERIAL

- **Kulturdatan, biljettstatistik samt kompletterande material från Riksteatern Skåne**

I Kulturdatan rapporterar verksamheterna in data för vilka kommuner som verksamheterna har haft föreställningar och programaktiviteter i, samt hur mycket publik föreställningarna har haft och hur många deltagare programaktiviteterna har haft. Det saknas dock en gemensam definition för vad en programaktivitet är mellan verksamheterna, varför det finns liten mening att sammanställa dem i en statistisk jämförelse. Därför kommer den kvalitativa rapporteringen främst gälla föreställningar.

Vissa verksamheter har varit noga med att rapportera vilka åldersgrupper föreställningarna har riktat sig till och vilka åldersgrupper som har besökt föreställningarna. Många har valt att endast rapportera åldersgrupperna 0-18 och 26+, trots att de med all sannolikhet har haft publik eller deltagare även i åldersgruppen 19-25. På grund av dessa brister förhåller sig uppföljningen endast till kategorierna barn och unga (0-18 år) och vuxna (19+ år).

I Kulturdatan saknas dock statistik över publikens bostadsort. För att kunna presentera en del av denna dimension kompletteras materialet från Kulturdatan med anonymiserad data från biljettsystemen för institutionerna med ett helregionalt uppdrag – vilka är Malmö Opera och Skånes Dansteater. I denna statistik framgår vilka kommuner publiken till verksamheternas egna scener kommer ifrån. Samlat målar det statistiska materialet upp en övergripande bild över hur verksamheterna har lyckats med uppdraget att hela Skåne tar del av scenkonst genom turnéverksamhet och föreställningar på den egna scenen.

Utöver detta material kommer även kompletterande kvantitativt material från Riksteatern Skåne att användas. Detta material ger en bild över hur scenkonstsubventionerna för skolan har fördelats i Skåne samt över aktiviteten hos Riksteatern Skånes föreningar i regionen.

2.3 KVALITATIVT MATERIAL

- **Kvalitativa redovisningar, årsredovisningar och verksamhetsberättelser**

Verksamheterna lämnar varje år in en kvalitativ redovisning där verksamheten beskrivs utifrån ett antal prioriterade punkter. Denna redovisning utgör tillsammans med de

årsredovisningar och verksamhetsberättelser som verksamheterna har skickat in det kvalitativa underlaget. Detta material kompletterar det kvantitativa underlaget och visar exempel på hur verksamheterna har arbetat med publikutveckling, distribution och samverkan.

2.4 STYRDOKUMENT

Uppföljningen förhåller sig till de gemensamma och särskilda villkor som presenteras i ”Kulturnämndens verksamhetsplan och budget” för 2015, 2016 och 2017 samt ”Regional kulturplan för Skåne” 2012-2015 och 2016-2019.

3 Syfte och frågeställningar

3.1 SYFTE

Uppföljningen utgör en sammanställning över verksamheternas inrapporterade insatser och resultat i målet att nå fler av Skånes invånare med kulturupplevelser av hög kvalitet. Det övergripande syftet är att uppföljningen ska fungera som ett underlag för utvecklingen av dans- och teaterlivet i Skåne genom att visa på hur väl målen uppfyllts och belysa delar som kan förbättras. Uppföljningen utgår från Region Skånes två kulturpolitiska mål:

- Skåne har ett rikt konst- och kulturliv av hög kvalitet med både bredd och spets.
- Alla har möjlighet att delta i Skånes kulturliv och kulturupplevelser.

3.2 FRÅGESTÄLLNINGAR

Nedan formuleras de frågeställningar som uppföljningen har förhållit sig till. Dessa frågeställningar behandlas i avsnitt 4 av uppföljningen, där varje frågeställning i turordning besvaras i separata delavsnitt.

1. Vilka föreställningar produceras och/eller visas och vilken målgrupp riktar de sig till?
2. Hur distribueras verksamheternas föreställningar och programaktiviteter i Skåne genom turné?
3. Hur ser den geografiska tillströmningen av besökare ut för institutionernas föreställningar?
4. Hur arbetar verksamheterna med tillgänglighet och att möjliggöra för att fler av Skånes invånare ska kunna ta del av scenkonst?
5. Vilka strategier används i publikarbetet?

3.3 CENTRALA OMRÅDEN

Uppföljningen ska kartlägga teater- och dansområdets möte med publik och samhälle och vilka förutsättningar det finns för utveckling. Tidigare undersökningar relaterade till kulturkonsumtionen i Skåne visar på att det finns en tydlig snedfördelning i vilka som tar del av den offentligt finansierade kulturen. I Region Skånes kulturpolitiska mål är tillgängligheten

och möjligheten för alla skånebor att delta i Skånes kulturliv och kulturupplevelser centralt. Därför har detta område givits särskilt fokus.

I Region Skånes olika styrdokument lyfts barn och unga samt nationella minoriteter som särskilda målgrupper. Därför har den särskilda uppföljningen i möjligaste mån beaktat även dessa punkter, utifrån det material som finns tillgängligt. För att barn och unga ska prioriteras är ett av villkoren för verksamhetsbidrag att verksamheten ska tillhandahålla aktiviteter för denna målgrupp. Vidare ska barn och unga även prioriteras i utvecklingsbidrag. Nationella minoriteter ska prioriteras genom att skydda och främja minoritetsspråken samt främja de nationella minoriteternas möjligheter att bibehålla och utveckla sin kultur i Sverige, med särskilt fokus på barns utveckling.

Faktorer som kön, ålder, geografi, utbildningsnivå, inkomst och andra socioekonomiska förhållanden har i tidigare undersökningar visat sig ha en påverkan på i vilken grad människor tar del av kultur. De områden som är centrala i kulturnämndens verksamhetsplaner för perioden är barn och unga, etnisk och kulturell mångfald, jämställdhet samt tillgänglighet. I de gemensamma villkoren för verksamhetsbidrag år 2017 formuleras det att kulturen ska vara livskraftig i alla delar av Skåne och bidra till människors livskvalitet oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk och kulturell tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet, sexuell läggning, ålder, socioekonomiska förutsättningar och bostadsort. Den särskilda uppföljningen lutar sig därför mot dessa definitioner i relation till verksamheternas arbete med tillgänglighet och möjlighet i publikarbete och distribution.

4 Resultat

4.1 FÖRESTÄLLNINGAR OCH MÅLGRUPP

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av verksamheternas aktivitet att utifrån inrapporterad statistik över totalt antal spelade föreställningar samt föreställningar som särskilt riktat sig till målgruppen barn och unga mellan 0-18 år.²

I verksamheternas kvalitativa rapportering och i deras verksamhetsberättelser framgår hur urvalet av produktioner eller produktionsarbetet har sett ut, samt vilka målgrupper en produktion huvudsakligen vänder sig till. En scenkonstproduktions målgrupp formuleras ofta mer eller mindre tydligt redan i produktionsarbetet. Genom att exempelvis använda referensgrupper under repetitioner kan produktionen aktualiseras och anpassas för att bättre möta den tänkta målgruppen. Dessa aspekter av produktionsarbetet diskuteras i avsnitt 4.5 ”Publikarbete och strategi”.

Vilka som nås av en produktion kan även påverkas indirekt av antal skådespelare och övrig personal som produktionen kräver samt krav på scenografi och teknik. En mer omfattande

² Antalet föreställningar som spelats på verksamhetens egen scen kommer inte att särredovisas, då det statistiska materialet inte är genomgående tillförlitligt för att visa på antal arrangemang på den egna scenen. En föreställning kan exempelvis ha spelats i samma kommun som den egna scenen, men på en annan scen än verksamhetens egen.

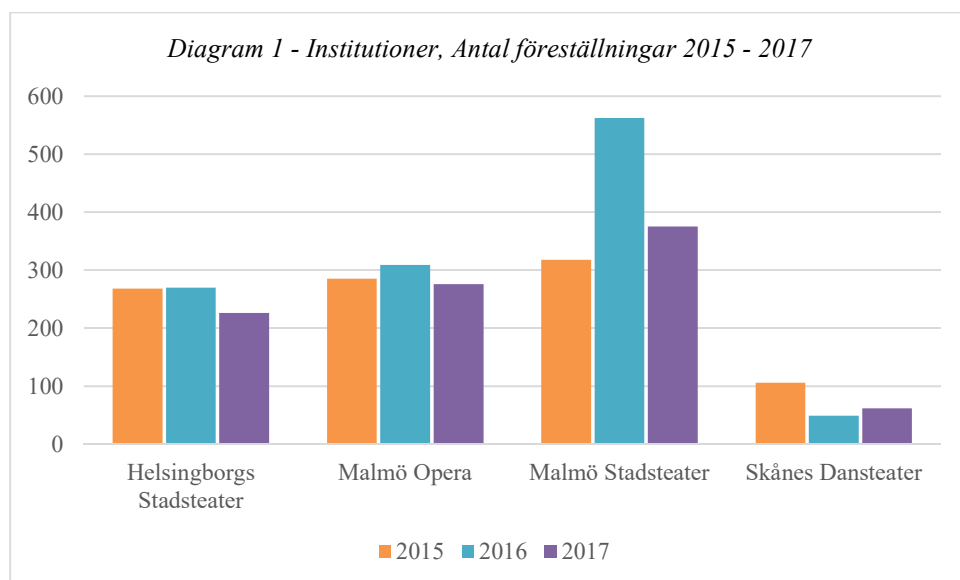
produktion kan exempelvis innebära ökade omkostnader och begränsade möjligheter att ta produktionen på turné till andra scener. En mindre produktion kan fungera att framföra även i sammanhang som inte är anpassade för scenkonst – som i ett klassrum på en skola, på ett äldreboende, i ett bibliotek eller i en park. Dessa aspekter av produktionsarbetet diskuteras vidare i avsnitt 4.2 ”Turné och distribution”.

Statistiken som presenteras här avser verksamheternas föreställningar i Skåne. Här framgår alltså inte verksamheternas eventuella aktivitet utanför regionen. Statistiken presenteras i separata diagram för scenkonstinstitutionerna respektive de fria teater- och dansorganisationerna. I den senare kategorin har även Inkonst inkluderats, som är en renodlad gästspelsscen. De fria teater- och dansverksamheterna är i huvudsak producerande, med undantag för Dansstationen vars statistik omfattar egna produktioner, gästspel och Salto!.

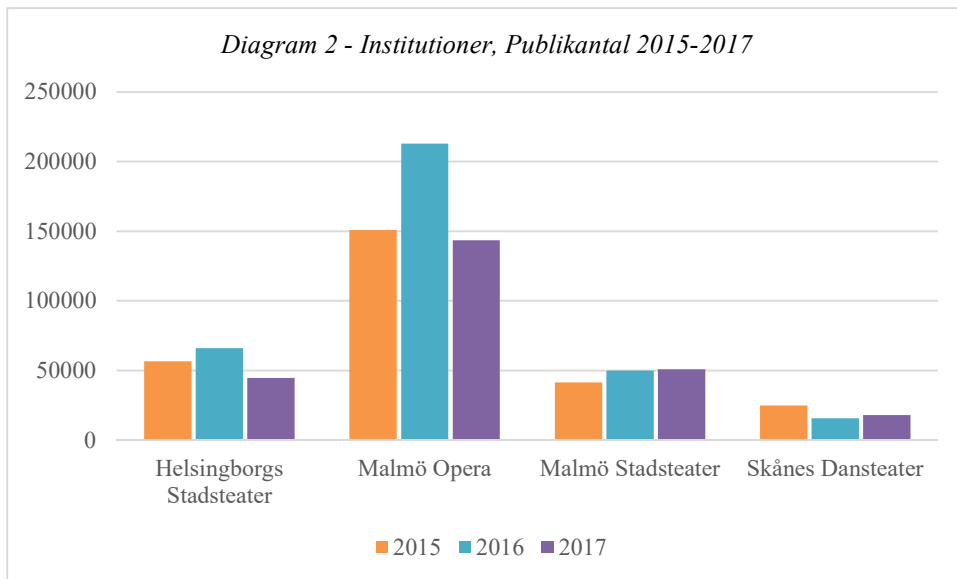
Först ges en överblick över antal föreställningar och publikantal för respektive verksamhet med jämförelse mellan åren. Därefter ges en överblick över antal föreställningar verksamheterna har framfört, fördelat på om föreställningen särskilt riktar sig till åldersgrupper 0-18 år eller inte. Slutligen presenteras statistik över publikantalet för verksamheterna fördelat efter åldersgrupperna.

Föreställningar

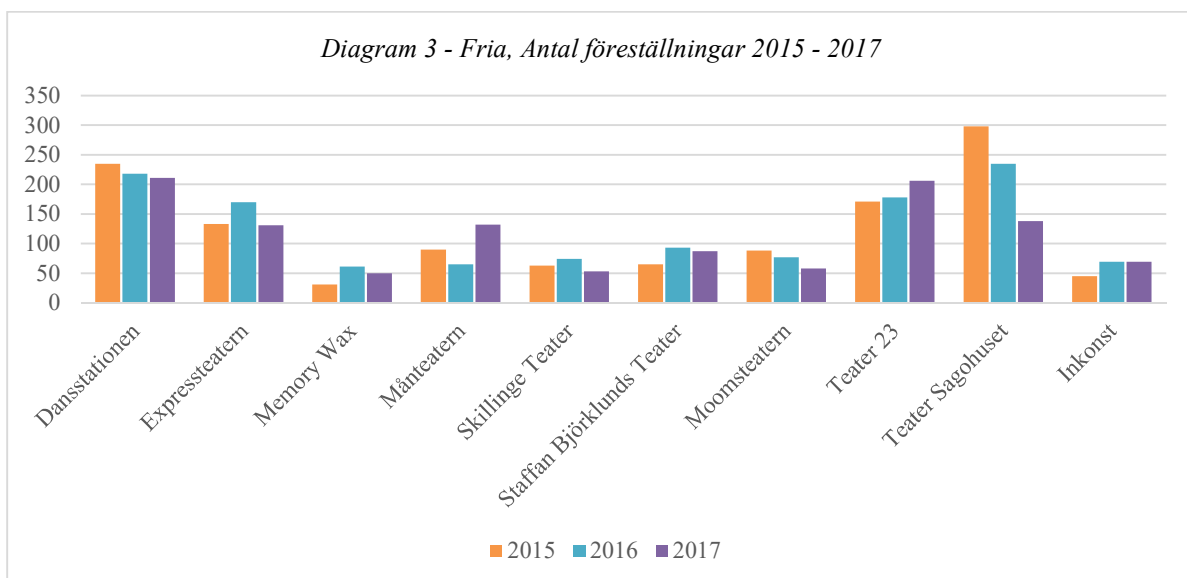
I diagram 1 ser vi antalet föreställningar som scenkonstinstitutionerna har spelat under perioden 2015 – 2017. År 2016 sticker tydligt ut för Malmö Stadsteater och året nämns också som ett rekordår i antal föreställningar.

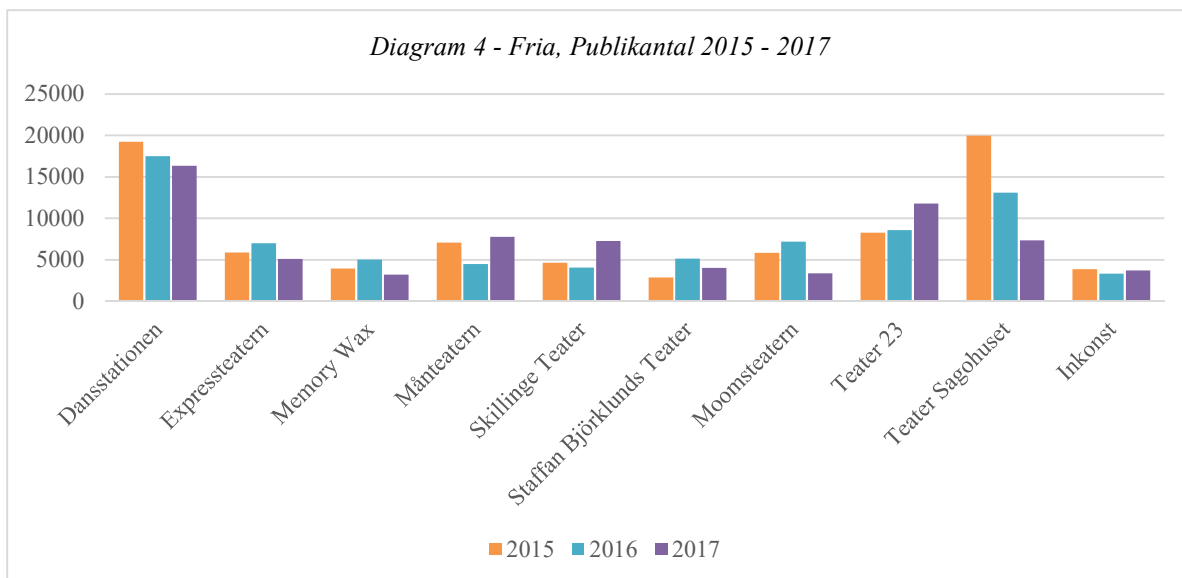

I diagram 2 framgår publikstatistiken för perioden. Här sticker Malmö Opera ut 2016 med särskilt höga publiksiffror, något som delvis kan tillskrivas publiksuccén med Billy Elliot. Skånes Dansteater spelade fler föreställningar och hade högre publikantal år 2015 jämfört med följande år. Detta kan förklaras av att de genomförde en samproduktion för turné med Malmö Opera samt att de hade en dansare utlånad till en samproduktion med Teater Inc.

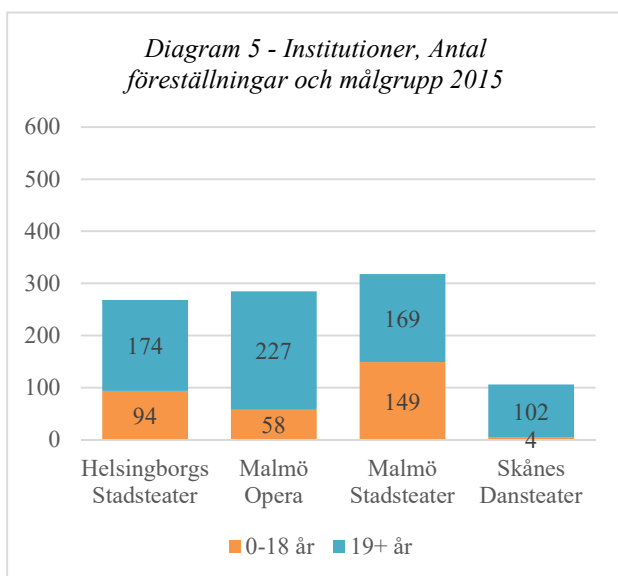
I diagram 3 anger hur det ser ut för de fria scenkonstverksamheterna. Teater Sagohuset sticker ut med ett högt antal föreställningar 2015, lägre antal 2016 och än lägre 2017. En förklaring till detta är att teatern år 2015 gjorde en stor samproduktion tillsammans med Helsingborgs Stadsteater. Skillnaden i antal föreställningar mellan 2016 och 2017 kan delvis förklaras med att teatern spelade långt fler föreställningar på turné utanför Skåne år 2017, jämfört med 2016 – både i Sverige och utomlands.

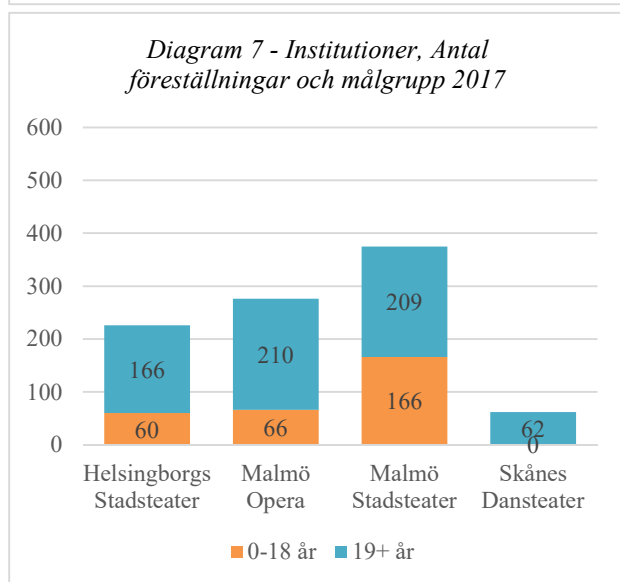
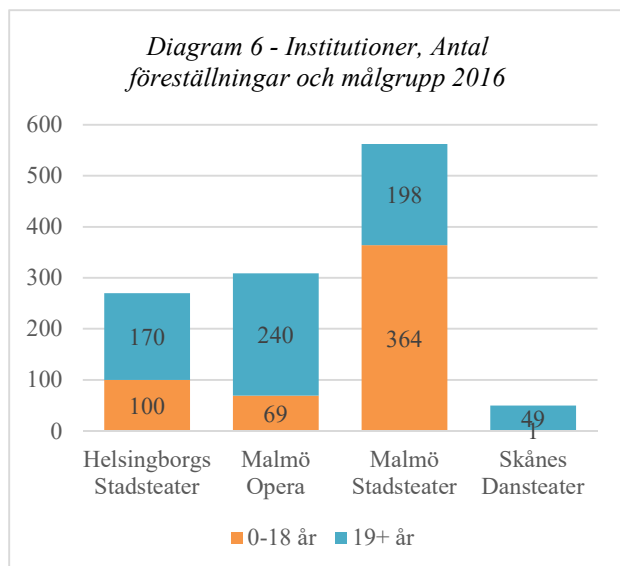

Föreställningar efter målgrupp

I diagram 5, 6 och 7 anges antalet föreställningar som scenkonstinstitutionerna har spelat, separerade efter om produktionen riktar sig särskilt till målgruppen 0-18 år eller inte. Skånes Dansteater anger att de inte producerar föreställningar som riktar sig särskilt till en ung publik, men att merparten av deras produktioner riktar sig till en åldersblandad publik.

I diagram 8, 9 och 10 visas publikantal efter ålderskategori. Scenkonstinstitutionerna har baserat publikens åldersgrupp på vilken målgrupp föreställningen riktar sig till – om en föreställning särskilt riktat sig till målgruppen 0-18 år så har hela publiken räknats tillhöra denna åldersgrupp. Detta innebär att statistiken inte ger hela bilden av åldersfördelningen i publiken, utan bör endast betraktas som en fingervisning.

Diagram 8 - Institutioner, Publikantal och ålder 2015

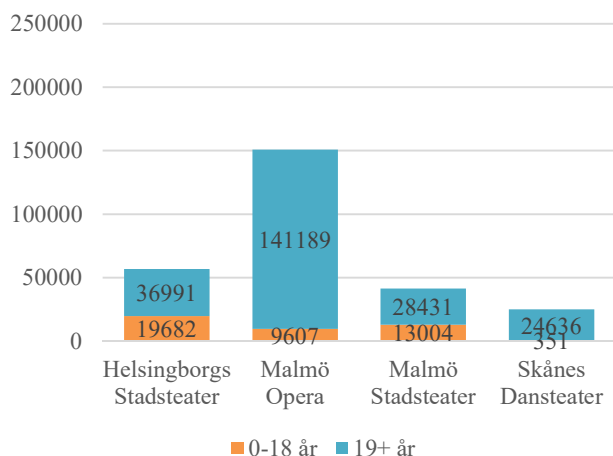

Diagram 9 - Institutioner, Publikantal och ålder 2016

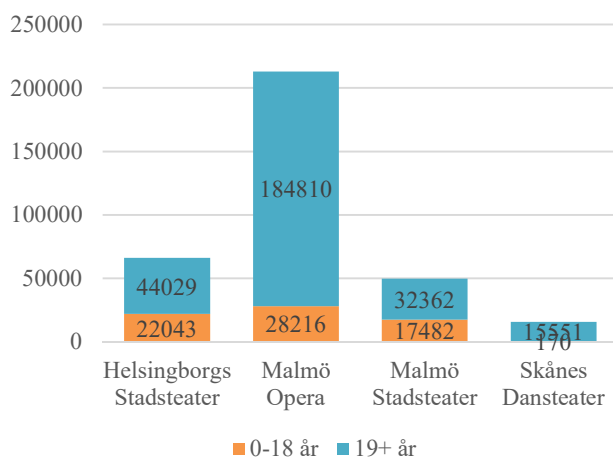
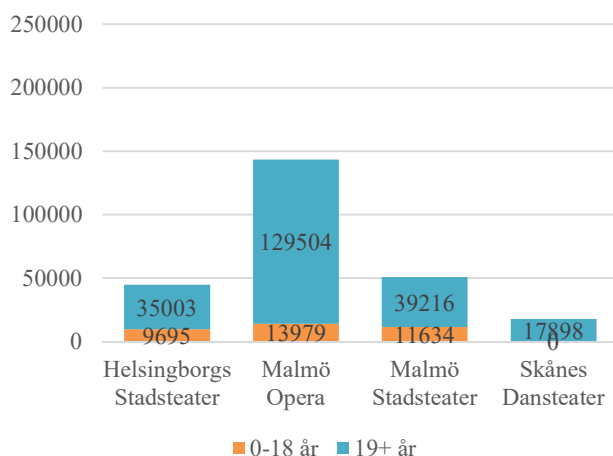

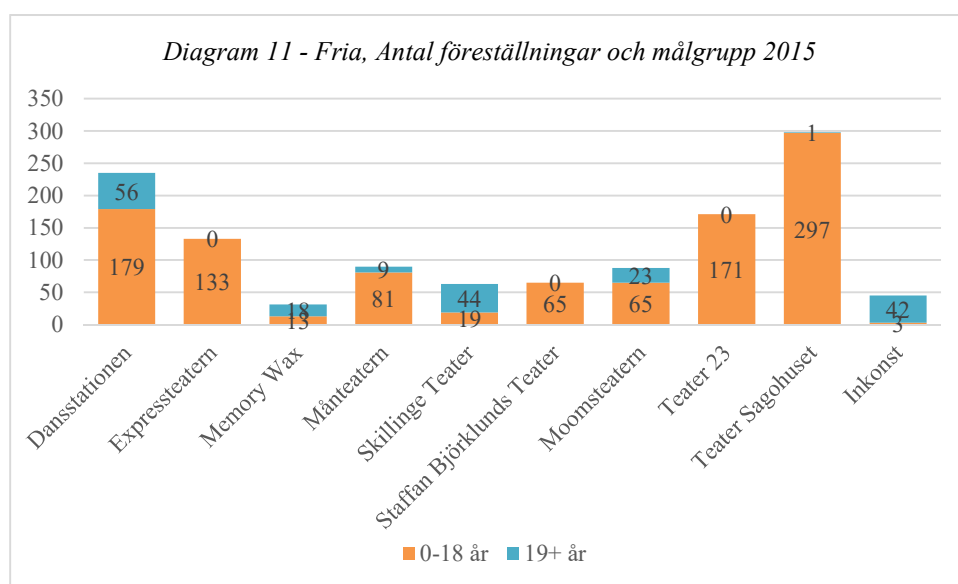
Diagram 10 - Institutioner, Publikantal och ålder 2017

I diagram 11, 12 och 13 anges antal föreställningar som de fria scenkonstverksamheterna har spelat, separerat efter antalet föreställningar som riktar sig särskilt till en ung publik. Det framgår tydligt att merparten av verksamheterna i huvudsak producerar föreställningar för åldrarna 0-18 år. Inkonst och Skillinge Teater sticker ut i sammanhanget, där merparten av deras föreställningar inte riktar sig särskilt till en ung publik. Barn och unga utgör dock inte en punkt i de särskilda villkoren för verksamhetsbidrag för dessa verksamheter, vilket även gäller Moomsteatern.

Inkonst nämner att de inte särskilt prioriterar barn och unga i sin verksamhet, men att ca 30 % av deras publik består av unga vuxna i åldern 19-25 år. Denna åldersgrupp utgör dock inte en del i denna uppföljning, på grund av bristande underlag generellt från övriga verksamheter. Skillinge Teater beskriver sin verksamhet som i huvudsak riktad till sin närmiljö, vilken utgörs av en befolkning med högre genomsnittsålder. Samtidigt formulerar Skillinge Teater en önskan att sudda ut åldersgränserna för teater.

Memory Wax har som särskilt villkor att erbjuda dansproduktioner för vuxna, barn och unga. År 2015 framgår att merparten av Memory Wax föreställningar inte riktade sig specifikt till en ung publik, något som kan förklaras av att deras stora produktion det året riktade sig åt en åldersblandad publik. Moomsteatern valde att satsa huvudsakligen på en vuxen målgrupp år 2017, efter att ha prioriterat en yngre målgrupp en period – något som även det syns i statistiken.

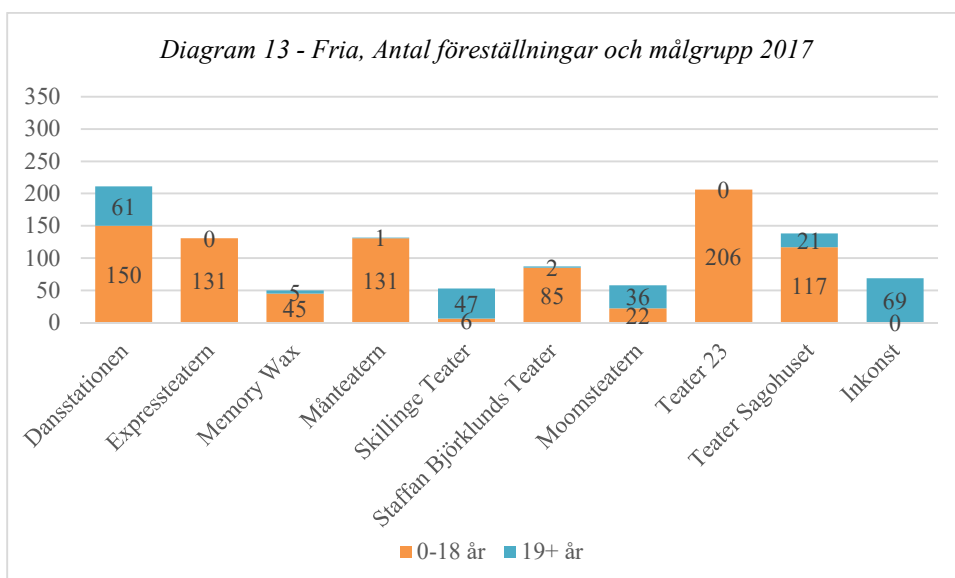
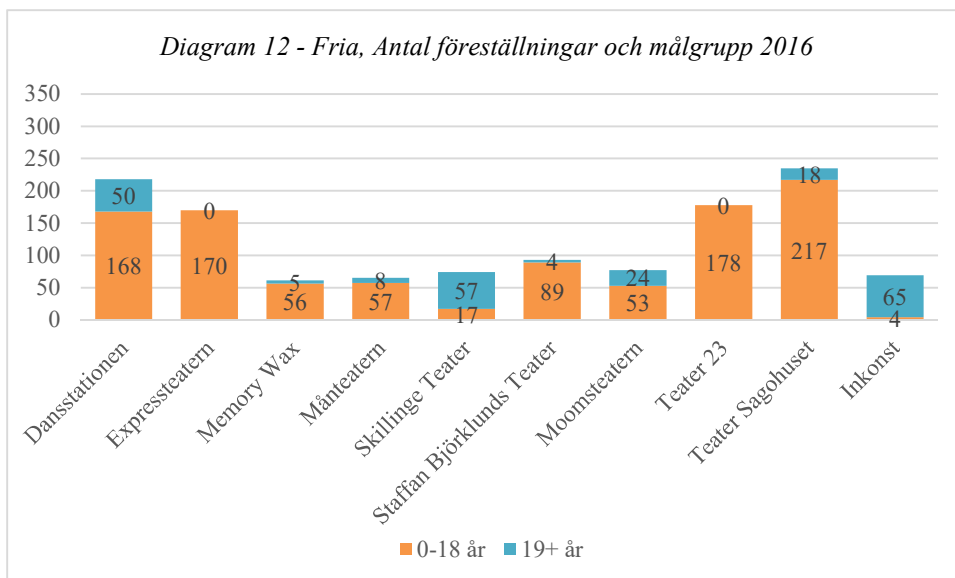

Diagram 14, 15 och 16 visar publikantal efter åldersgrupp för de fria scenkonstverksamheterna. Hur åldersgrupp rapporteras gällande publiken skiljer sig mellan verksamheterna. Skillinge Teater och Staffan Björklunds Teater rapporterar åldersgruppen på publiken efter endast efter föreställningens målgrupp – om en föreställning exempelvis är riktad till målgruppen 0-18 år så har all publik rapporterats att tillhöra denna kategori. De andra fria scenkonstverksamheterna tycks rapportera siffror vilka representerar den faktiska fördelningen av publikens åldersgrupp på respektive föreställning.

Diagram 14 - Fria, Publikantal och ålder 2015

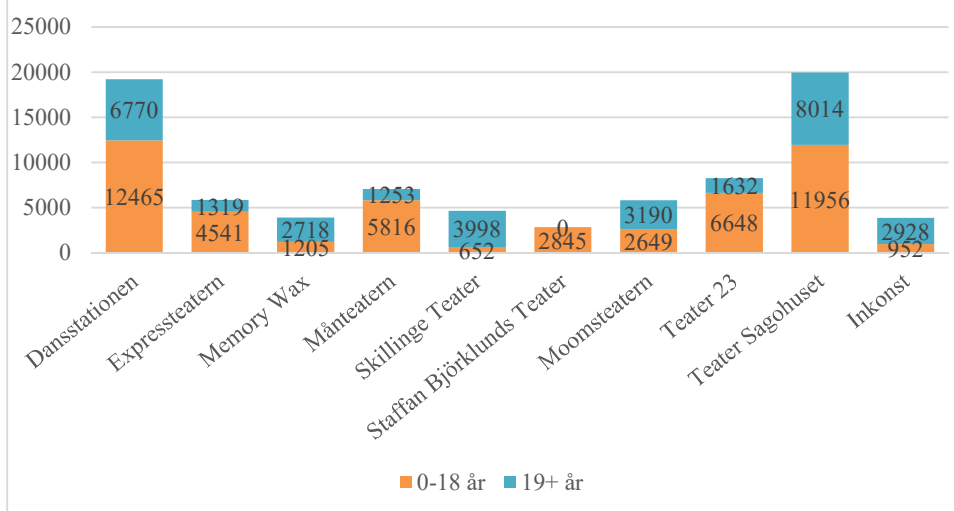

Diagram 15 - Fria, Publikantal och ålder 2016

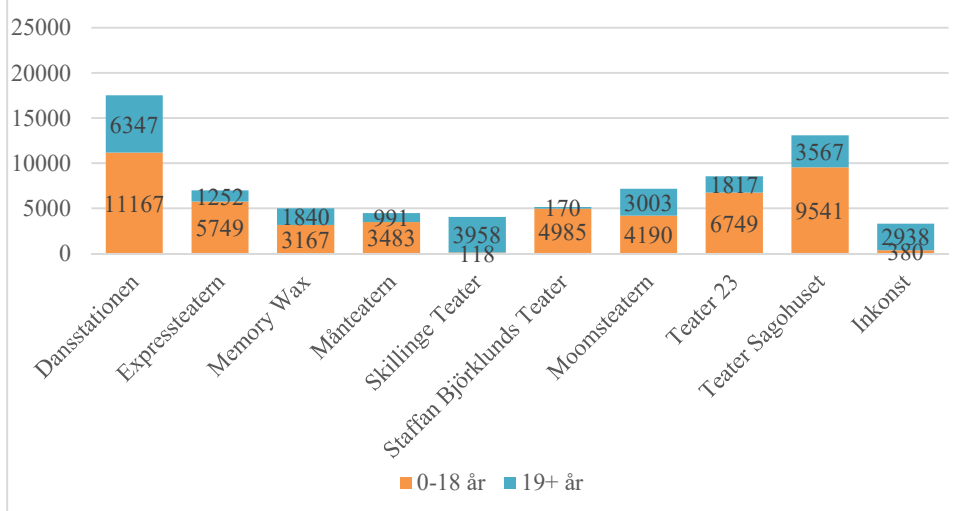
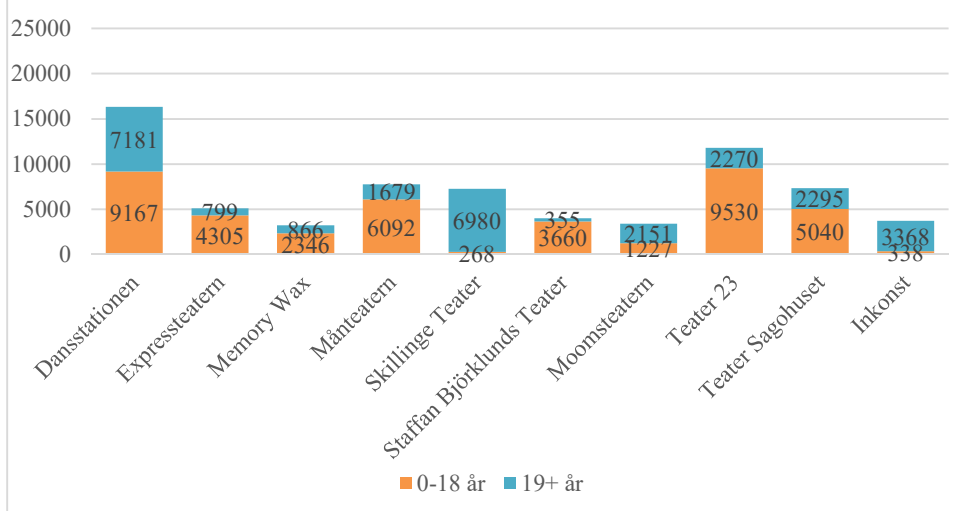

Diagram 16 - Fria, Publikantal och ålder 2017

Scenkonstsubventioner

Riksteatern Skåne har i uppdrag att förmedla subventioner till förskolor, grundskolor och gymnasieskolor för inköp av dans och teaterföreställningar. Detta är ett verktyg för att sänka de ekonomiska trösklarna för skolan så att fler barn och unga ska få ta del av scenkonst. Beloppet för subventionerna för 2015 och 2016 var 2 520 000 kr och 2 550 000 kr för 2017. Riksteatern Skåne har arbetat aktivt med regional spridning för att få fler mindre kommuner att använda sig av subventionerna i ökad utsträckning, och subventionerna nämns som ett sätt att knyta kontakter mellan kommun och kultursamordnare.

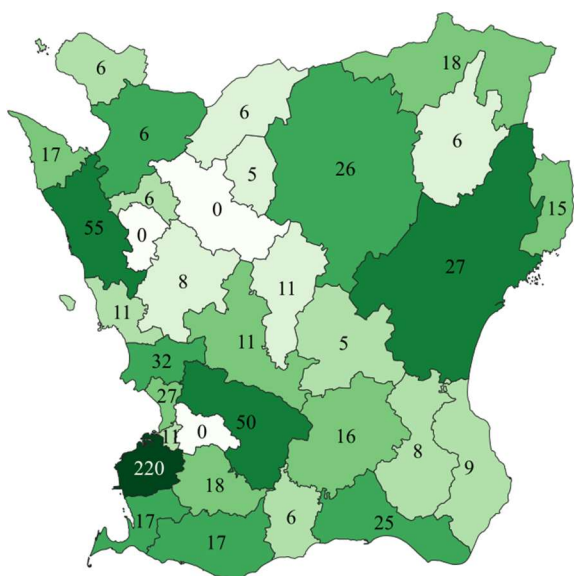
Under 2016 subventionerades 695 föreställningar med en publik på 36 166. År 2017 finansierades 703 föreställningar med scenkonstsubventioner och en publik på 36 675. Dessa siffror är en minskning från 2015, då 801 föreställningar subventionerades med en publiksiffra på 44 608. En förklaring till detta menar Riksteatern Skåne är att kostnaderna för produktionerna har ökat i snabbare takt än subventionerna. Hela subventionspotten används alltid, men räcker alltså inte till lika många föreställningar.

En annan förklaring är att scenkonstsubventionerna i ökad omfattning använts till både transport och gage och att allt fler mindre kommuner har använt sig av subventioner. Att mindre kommuner har använt sig av subventionerna har även inneburit att ett antal föreställningar har haft ett lägre publikantal, då föreställningar i de större kommunerna ofta har ett högre publikantal. En ökning av kommuner som använder subventioner innebär även att restpotten av oanvända subventioner har minskat – en restpott som tidigare ofta använts av större kommuner.

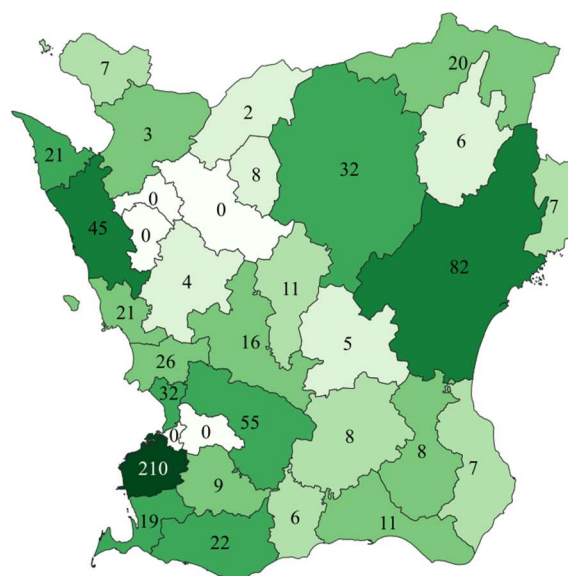
I figur 1 och 2 anger siffrorna antalet föreställningar som har finansierats med scenkonstsubventioner för respektive kommun under 2016 och 2017.³ Kommunens färgton visar antalet barn som subventionerna berör, se tillhörande teckenförklaring. I figurerna framgår att merparten av Skånes kommuner har använt sig av riksteaterns scenkonstsubventioner under 2016 och 2017. Undantagen är Staffanstorp, Bjuv och Klippan som inte har använt sig av subventionerna under något av åren, medan Åstorp och Burlöv inte använde sig av några subventioner under 2017.

³ Kompletta statistik för 2015 saknas och presenteras därför inte här.

Figur 1 - Scenkonstsubventioner 2016

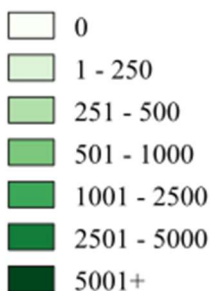

Figur 2 - Scenkonstsubventioner 2017

Teckenförklaring

Antal barn

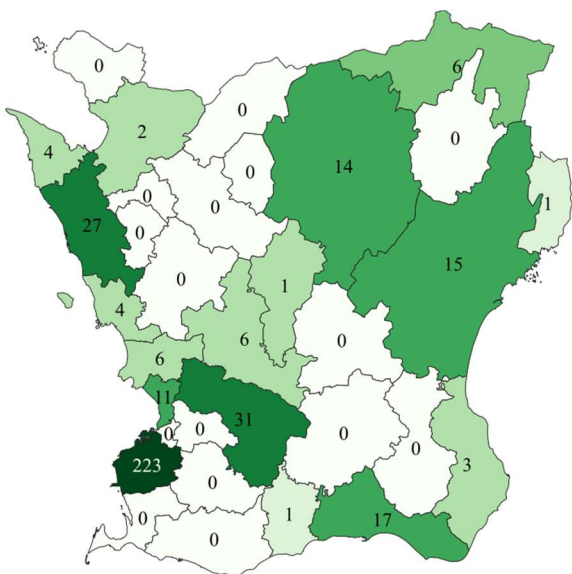
4.2 TURNÉ OCH DISTRIBUTION

Turné och distributionsarbetet presenteras genom att visa hur föreställningar och programaktiviteter har spridits till andra scener än hemmascenen. Spridningen över Skånes kommuner finns representerad i Kulturdata-basen. Spridningen inom kommuner, exempelvis om en Malmöbaserad teater har turnerat på skolor i Malmö, kommer dock inte att kunna redovisas då data för detta saknas.

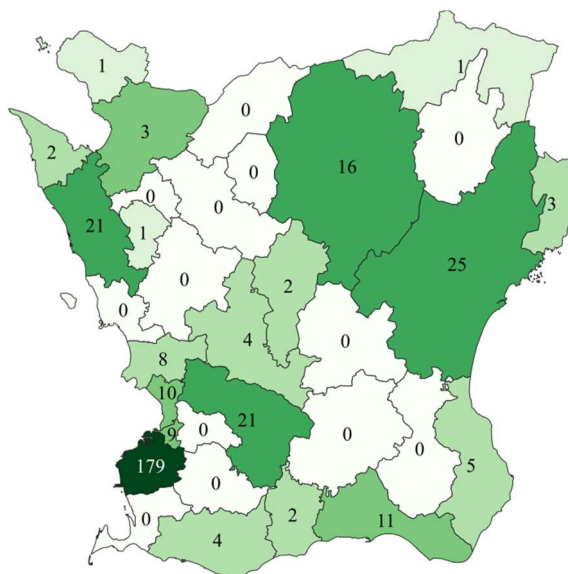
Figur 3, 4 och 5 visar var dansverksamheternas föreställningar har spridits i regionens kommuner för respektive år. De verksamheter som ingår här är de som renodlat sysslar med dans: Skånes Dansteater, Dansstationen och Memory Wax. Siffrorna på kartorna anger antal föreställningar i respektive kommun och färgskalan visar publikantal. Värt att notera är att samtliga dansverksamheter är baserade i Malmö och att antalet besökare i Malmö kommun vida överstiger 5000 personer.

Här framgår att ett flertal kommuner inte hade någon föreställning från dansverksamheterna under perioden. Dessa var Örskelljunga, Klippan, Åstorp och Svalöv i nordvästra Skåne, Östra Göinge och Perstorp i nordöstra, Sjöbo och Tomelilla i sydöstra samt Svedala i sydvästra.

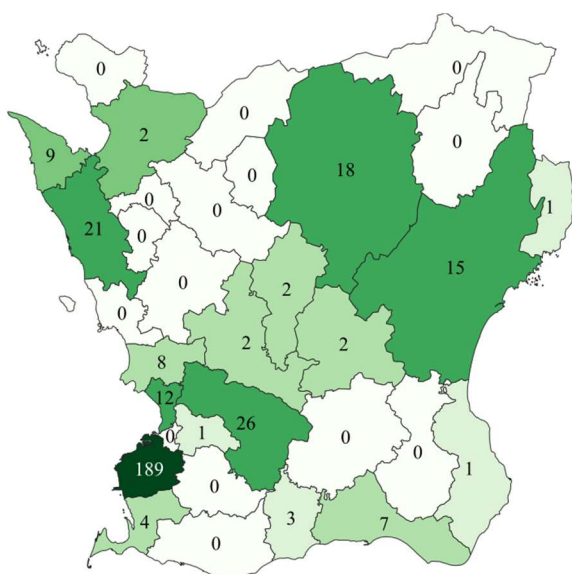
Figur 3 - Dansförelställningar och publik 2015

Figur 4 - Dansförelställningar och publik 2016

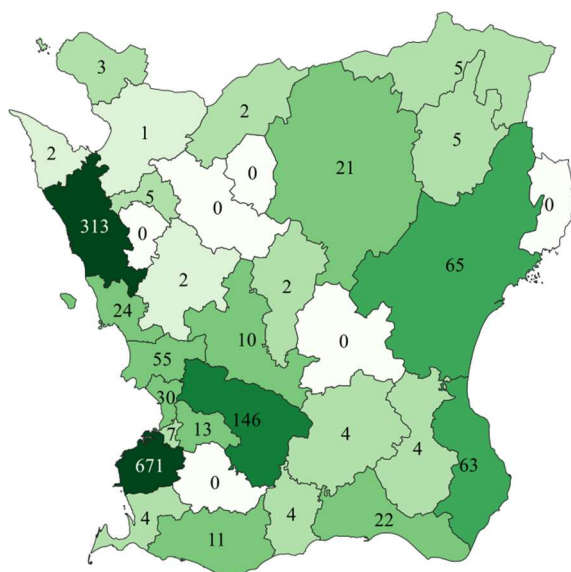
Figur 5 - Dansförelställningar och publik 2017

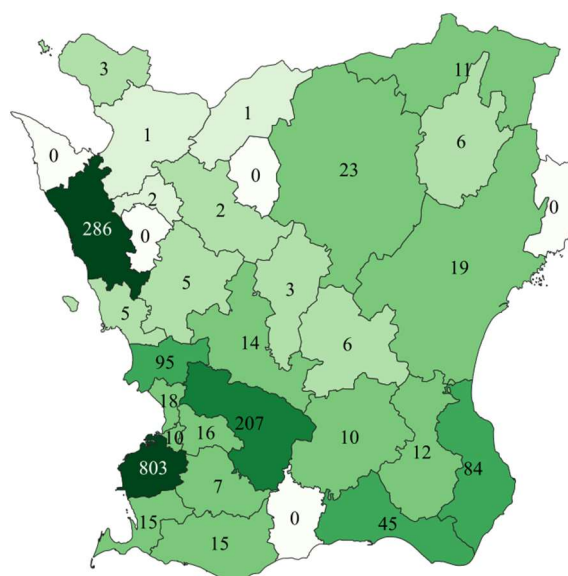
Figur 6, 7 och 8 visar spridningen för teaterverksamheternas förelställningar i kommunen. I dessa ingår följande verksamheter: Helsingborgs Stadsteater, Malmö Stadsteater, Expressteatern, Moomsteatern, Månteatern, Skillinge Teater, Staffan Björklunds Teater, Teater 23 och Teater Sagohuset.

Samtliga kommuner utom Bjuv och Perstorp hade under perioden 2015-2017 besök av minst en teaterförelställning från någon av ovan nämnda verksamheter. Ett flertal av kommunerna i nordvästra Skåne hade relativt sett få förelställningar och lågt publikantal under perioden.

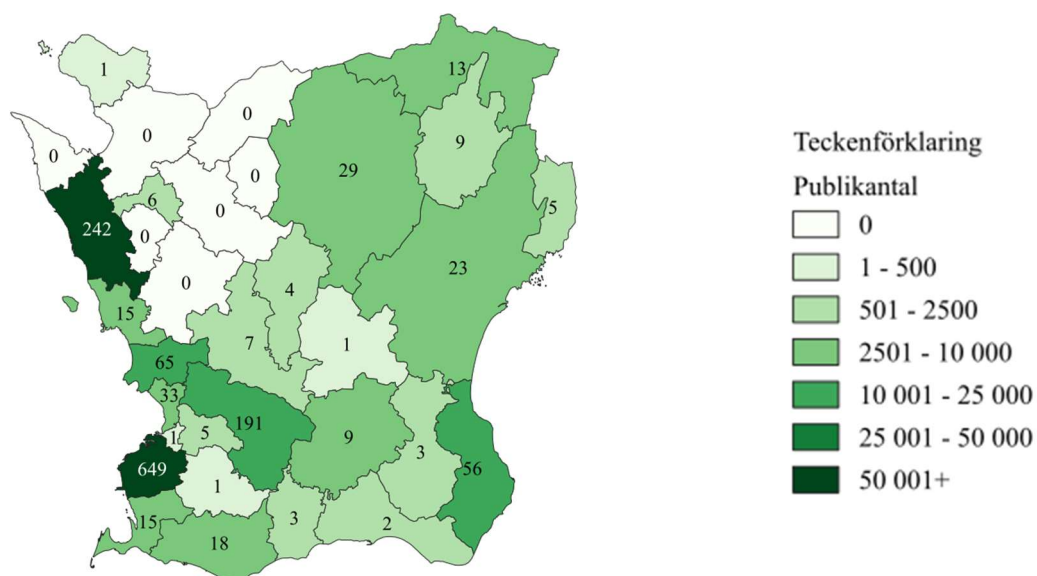
Figur 6 - Teaterföreställningar och publik 2015

Figur 7 - Teaterföreställningar och publik 2016

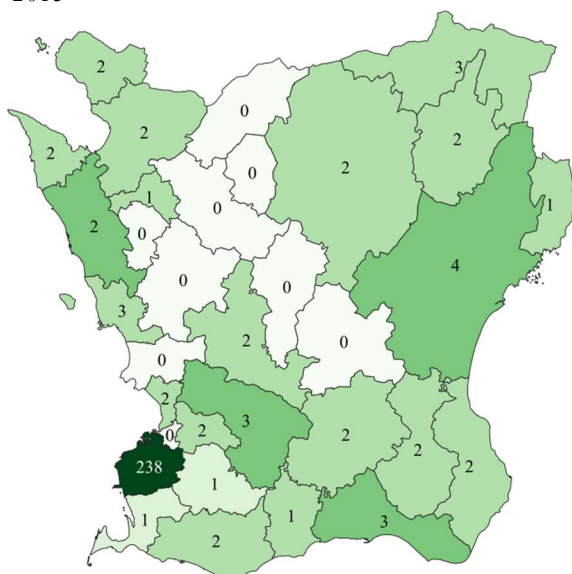

Figur 8 - Teaterföreställningar och publik 2017

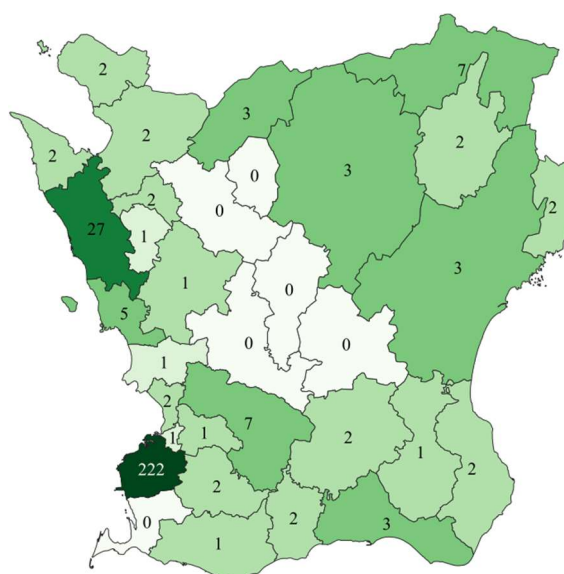

Slutligen presenteras antal föreställningar och publik för Malmö Operas verksamhet i Skåne. Malmö Operas verksamhet presenteras för sig då det är den enda verksamheten med verksamhetsbidrag från Region Skåne som huvudsakligen producerar och framför opera och musikteater. I figur 9, 10 och 11 framgår att samtliga kommuner, förutom Hörby, Perstorp och Klippan, hade besök av minst en musikteater- eller operaföreställning under perioden. I ett flertal av kommunerna rör det sig om 1-3 föreställningar per år med ett totalt publikantal på max 500 personer.

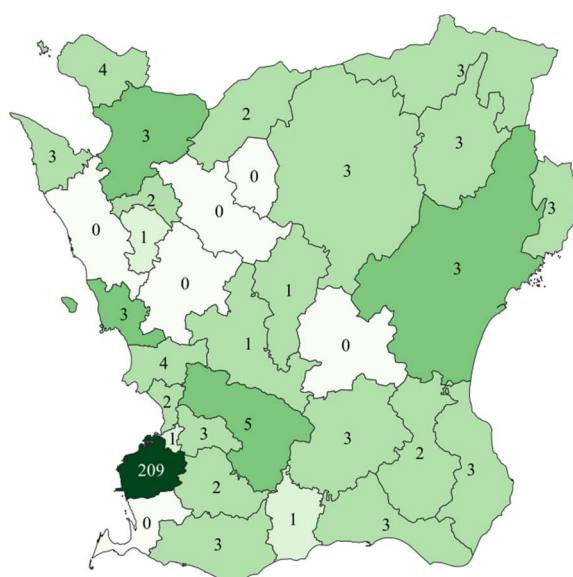
Figur 9 - Malmö Opera, föreställningar och publik 2015

Figur 10 - Malmö Opera, föreställningar och publik 2016

Figur 11 - Malmö Opera, föreställningar besökare 2017

Teckenförklaring

Publikantal

0
1 - 100
101 - 500
501 - 2500
2501 - 10 000
10 001 - 25 000
25 001+

Betraktat sammantaget över scenkonstverksamheter sticker ett antal kommuner ut särskilt med få antal föreställningar: Klippan, Bjuv, Svalöv, Åstorp och Örkelljunga i nordvästra Skåne samt Perstorp och Hörby i nordöstra Skåne.

Turné

Återkommande synpunkter är att turnéverksamhet ses som ekonomiskt kostsamt, vilket flera verksamheter ser som en begränsning för hur omfattande deras turnéverksamhet kan vara. Vissa verksamheter, exempelvis Malmö Opera, anpassar vissa av sina produktioner för att vara möjliga att framföra på turné för mindre och större scener. Genom att knyta

samarbetsavtal med kommuner eller teaterföreningar stärks relationen mellan verksamheten och lokala aktörer i Skåne.

Flera verksamheter lyfter värdet av starka och kontinuerliga relationer med kommuner. Exempel här är Barnkulturenheten i Malmö, som är en stor och återkommande inköpare av föreställningar för bland annat Teater 23. Ett annat exempel är Trelleborgs kommun, vilka valde ut Moomsteatern som del i kommunens kulturgaranti.

Turnéarbetet kan även ses som en medveten strategi för att nå andra målgrupper, inte bara på andra platser, utan även grupper som bedöms vara underrepresenterade på teatern i allmänhet. Ett exempel på detta är Malmö Stadsteaters produktion ”Sagorna”, där svenska och arabiska blandades för att nå ut till en växande arabisktalande befolkning. Föreställningen spelades på turné för skolor, flyktingförläggningar och bibliotek.

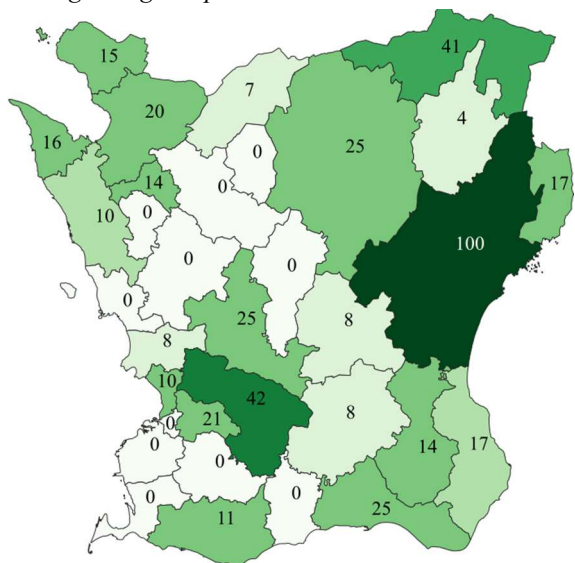
Just strategin att turnera på öppna, offentliga platser som bibliotek eller parker är en återkommande strategi för att nå ut bredare. En annan viktig plattform är skolan. Ett fungerande samarbete med skolan ses som ett värdefullt verktyg för att nå ut till fler barn och unga, oavsett deras socioekonomiska situation. Genom att arbeta medvetet för skolan redan i produktionsledet och se klassrummet som spellokal öppnas möjligheter för fler potentiella lokaler där föreställningar kan spelas.

Riksteatern Skånes arrangörstöd

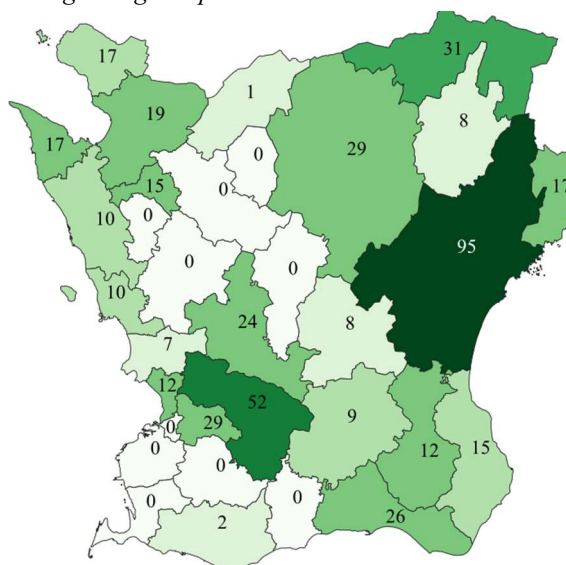
Riksteatern Skåne är en viktig aktör för att stärka infrastrukturen för scenkonst i regionen. Genom att förmedla arrangörstöd till föreningar runt om i Skåne möjliggörs även mindre föreningar att arrangera scenkonstföreställningar utifrån sina villkor. Sammanställningen nedan gäller de arrangemang som Riksteatern Skånes medlemsföreningar har arrangerat. Detta gäller alltså inte strikt föreställningar, utan här ingår alla föreningens publika arrangemang. Totalt fanns det under perioden 2015-2017 mellan 24 och 25 riksteaterföreningar i Skånes 33 kommuner.⁴

⁴ Under 2015-2017 har vissa riksteaterföreningar avvecklats och andra har tillkommit. År 2015 avvecklades Bjuvs Teaterförening och Landskrona Riksteaterförening, 2016 startade Landskrona Riksteaterförening och 2017 avvecklades Trelleborgs Riksteaterförening.

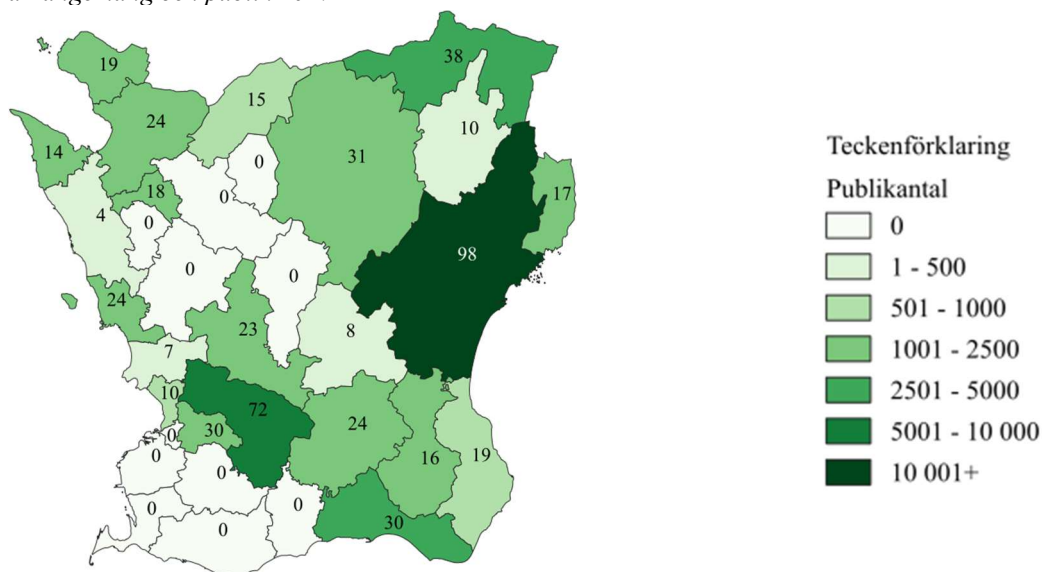
Figur 12 – Riksteatern Skånes föreningar, arrangemang och publik 2015

Figur 13 – Riksteatern Skånes föreningar, arrangemang och publik 2016

Figur 14 – Riksteatern Skånes föreningar, arrangemang och publik 2017

Turné och bristande infrastruktur för dans

En återkommande problematik i turnéverksamheten för dans är en bristande infrastruktur, där lokaler och arrangörsstrukturer för dans ännu inte etablerats på flera håll. Riksteatern Skåne har som särskilt villkor för verksamhetsbidrag att de ska utveckla och stärka strukturerna för dans i Skåne samt tillgängliggöra dansen för allmänheten. Ett projekt som Riksteatern Skåne driver är Dansnoder – vilket ämnar att utveckla samverkan för dans lokalt och regionalt, med målet är att stärka strukturerna för dans på ett antal orter som definierats som dansnoder. Detta arbete har skett genom stöd vid programläggning, subventioner av biljetter, möten och nätverkande samt bussresor till dansföreställningar.

Riksteatern Skåne lyfter även ett trepartsamarbete som de ingår tillsammans med residenscentret MARC⁵ och Riksteatern, som ett värdefullt samarbete vilket resulterat i att nya arrangörer för dans har engagerats och att fler dansföreställningar har spelats i regionen. Utvecklingen av plattformen SeDans.se är ett annat exempel i arbetet för en stärkt infrastruktur för dans. SeDans.se är en digital danskalender där professionella dansföreställningar för Skåne sammanställs. Sedan sommaren 2017 är även Region Halland del av plattformen.

Skapa Dans är en danstävling för unga koreografer som Riksteatern Skåne arrangerar tillsammans med Skånes Dansteater. Tävligen nämns som ett annat viktigt verktyg för att skapa en långsiktig infrastruktur för dans och säkerställa återväxt.

Dansstationen nämner Salto! och Turnékompaniet som en form av kulturgaranti för att nå ut till barn och unga i hela Regionen. Salto! är en regional dansfestival med föreställningar för barn och unga som äger rum i 15-20 kommuner runt om i Skåne under oktober månad varje år. Samlat utgör verksamheten en plattform för nätverkande och förmedlande av dansföreställningar och workshops för barn och unga.

Digital distribution

Flera verksamheter har undersökt och testat möjligheten att göra föreställningar tillgängliga digitalt genom att filma och sprida den fritt eller mot en kostnad, genom olika digitala plattformar för scenkonst såsom PlayKultur och DigiScen. Detta är då tänkt att kunna komplettera turnéverksamheten. Denna typ av digital distribution är dock inget som har etablerats i någon större omfattning. Digitala plattformar såsom verksamhetens hemsida används istället huvudsakligen som en marknadsföringskanal för att sprida trailers till föreställningar eller för att med bilder och videor visa hur produktionsarbetet kan se ut.

Helsingborgs Stadsteater har undersökt om digitala sändningar av föreställningar kan vara ett alternativ för att nå ut till vårdboenden, något som dock inte tycks ha utvecklats vidare. Malmö Stadsteater bedömde att digitala distribution av föreställningar innebar en kostnad som var svår att motivera. Månteatern har arbetat något mer omfattande med filmade föreställningar för en digital plattform, dock i huvudsak för produktion av filmatiserade kortpjäser som har erbjudits till skolor och verksamheter tillsammans med lärarmaterial.

4.3 GEOGRAFISK TILLSTRÖMNING AV BESÖKARE TILL INSTITUTIONERNA I MALMÖ

De regionala institutionerna, Malmö Opera och Skånes Dansteater, menar att de delvis uppfyller målsättningen att vara tillgängliga för alla Skånes invånare genom att en stor andel av besökarna till deras scener i Malmö kommer från andra delar av Skåne. Publikens bostadsort syns dock inte i den publikstatistik som verksamheterna redovisar in i Kulturdatabasen, men genom att använda anonymiserad data på aggregerad nivå över

⁵ MARC står för Milvus Artistic Research Center och är en plattform för konstnärligt utvecklingsarbete och forskning inom dans och koreografi. Verksamheten är baserad utanför Kivik.

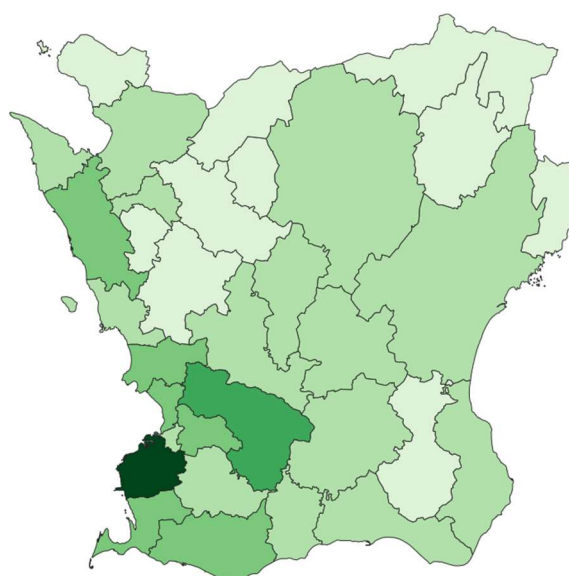
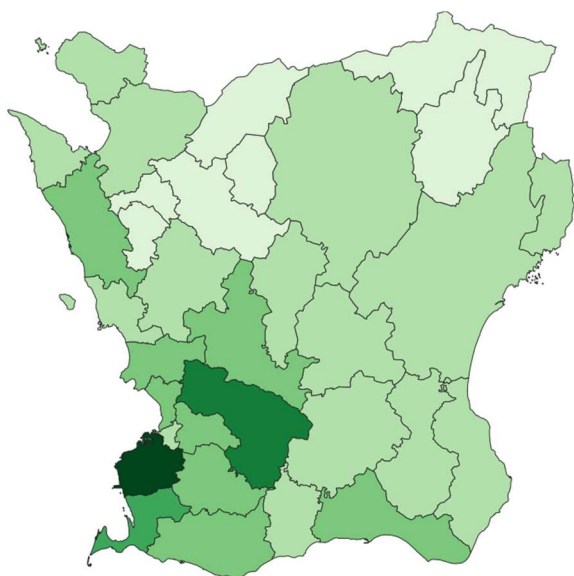
biljettstatistiken från Malmö Opera och Skånes Dansteater kan en övergripande bild över den geografiska tillströmningen av besökare presenteras. Detta tack vare att det hösten 2015 introducerades ett nytt biljettbokningssystem för institutionerna i Malmö, där det går att sammanställa statistik över sålda biljetter och vilken kommun biljettköparen är bosatt i.

Eftersom att år 2015 alltså saknar fullständig biljettstatistik, har endast statistiken för 2016 och 2017 sammanställts. Då statistiken till viss del rör samproduktioner mellan Skånes Dansteater och Malmö Opera, kommer statistiken att presenteras samlat över institutionerna. Vidare bör nämnas att biljettsystemet inte särskiljer biljetter sålda till Malmö Operas föreställningar och biljetter sålda till deras konserter, och att statistiken därför även inkluderar konsertbiljetter. Med dessa förbehåll är figur 15 och 16 därför att betrakta som en övergripande bild över publikens geografiska tillströmning till verksamheterna.

Figur 15 och 16 visar att biljettköpare kommer från alla Skånes kommuner. Antalet köpta biljetter är dock klart högst i Malmö, följt av Lund. I övrigt framgår att en stor andel av biljettköparna är från kommunerna i sydvästra Skåne eller Helsingborg, samt för 2016 även från Ystad. Vellinge sticker särskilt ut år 2016 med ett högt antal köpta biljetter. Genomgående är att det är få biljettköpare från kommunerna Bjuv, Klippan och Örskällunga i nordvästra Skåne samt i Perstorp, Osby och Östra Göinge i nordöstra Skåne.

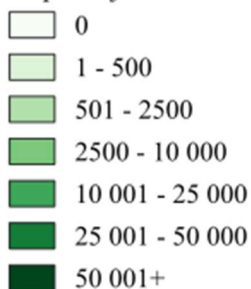
Figur 15 - Malmö Opera och Skånes Dansteater, Antal biljetter köpta 2016

Figur 16 – Malmö Opera och Skånes Dansteater, Antal biljetter köpta 2017

Teckenförklaring

Köpta biljetter

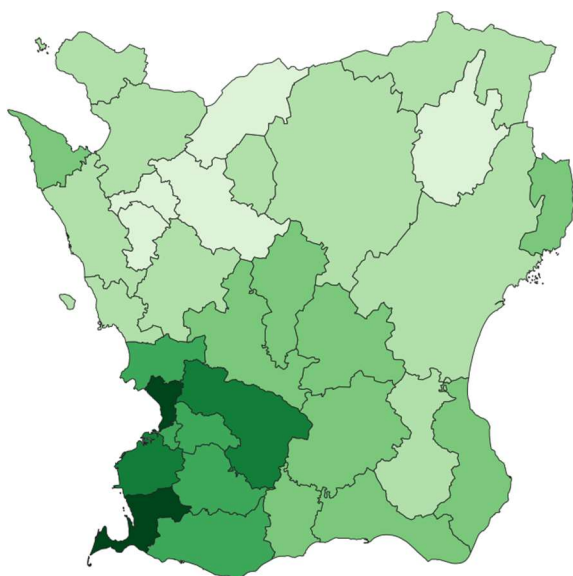

Antal biljetter efter invånarantal

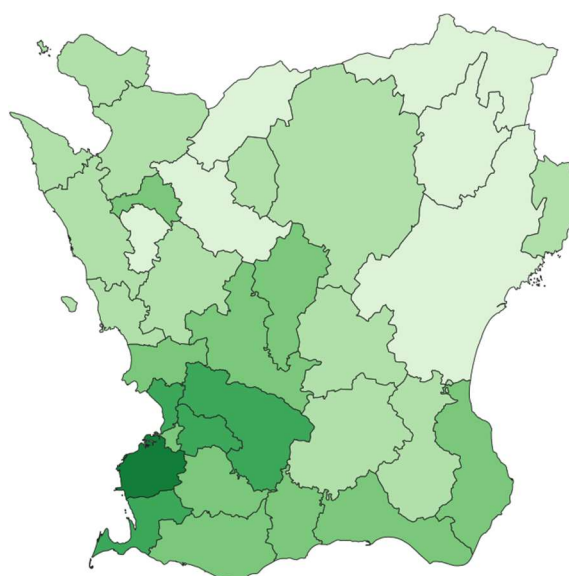
Om vi dividerar antalet köpta biljetter i respektive kommun med antalet invånare i kommunen får vi dock en något annan bild. I figur 17 framgår det att Vellinge och Lomma sticker ut år 2016 som de kommuner där flest biljetter per invånare köptes – motsvarande en biljett på cirka tre invånare i dessa kommuner. Detta kan jämföras med Malmö och Lund, där det går en biljett på ungefär fyra till fem invånare.

När hänsyn tas till invånarantal kvarstår totalt sett en fortsatt hög koncentration av biljettköpare i sydvästra Skåne, samtidigt som Örkelljunga, Klippan, Bjuv samt Östra Göinge har ett fortsatt lågt antal biljettköpare. Värt att notera är att Perstorp och Osby inte sticker ut lika tydligt när vi tar hänsyn till antal invånare. Det framgår även att Höör, Skurup, Ystad och Simrishamn har ett relativt sett högt antal biljetter per invånare. För 2016 kan även noteras att Hörby, Sjöbo, Höganäs och Bromölla sticker ut något med ett något högre biljettsnitt när hänsyn tas till invånarantalet i dessa kommuner. År 2017 var antalet sålda biljetter totalt sett lägre, vilket figur 18 illustrerar. Antal biljetter per invånare var avsevärt lägre för både Lomma och Vellinge detta år, även om det relativt sett var fortsatt högt. Värt att nämna är att Åstorp sticker ut här med ett relativt sett högt antal biljettköp per invånare, samtidigt som Kristianstad i detta sammanhang har få köpta biljetter när hänsyn tas till antal invånare i kommunen.

Figur 17 - Malmö Opera och Skånes Dansteater,
Antal biljetter köpta / invånare 2016

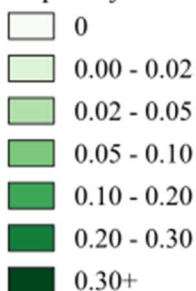

Figur 18 - Malmö Opera och Skånes Dansteater,
Antal biljetter köpta / invånare 2017

Teckenförklaring

Köpta biljetter / invånare

4.4 TILLGÄNGLIGHET OCH MÖJLIGHET

Verksamheterna har i uppdrag att aktivt arbeta med att avhjälpa hinder och sänka trösklar för att tillgängliggöra och möjliggöra för att fler ska kunna ta del av kulturutbudet. Detta kan dels vara arbete och utveckling av den fysiska tillgängligheten genom exempelvis funktionsanpassning, syntolkning, teckentolkning och hörslinga. Det kan även vara genom arbete med den socioekonomiska och psykosociala tillgängligheten genom att tillämpa medveten prissättning för föreställningar riktade till särskilda målgrupper samt genom samverkan med andra teater- och dansverksamheter, skolan, vården eller föreningar. Även turnéverksamheten är ett viktigt verktyg för ökad tillgänglighet. Genom turnerande kan verksamheterna nå människor på platser som annars har ingen eller endast liten tillgång till scenkonst i sin närmiljö. Turné kan även vara ett sätt att nå ut till nya sammanhang och målgrupper genom att framföra föreställningar på skolor, bibliotek eller parker och på så sätt nå människor som av olika skäl inte annars tar del av scenkonst.

Verksamheternas resultat i förhållande till sitt arbete med tillgänglighet och möjlighet presenteras nedan utifrån den kvalitativa rapportering och de verksamhetsberättelser som verksamheterna har skickat in till Region Skåne. Detta exemplifieras genom att lyfta fram hur

verksamheterna har hanterat utmaningar med kreativa lösningar och hur nya eller stärkta samarbeten har öppnat upp för nya vägar att nå ut till fler eller nya målgrupper.

Trots att nationella minoriteter är en prioriterad målgrupp är rapporteringen av hur detta arbete har sett ut på verksamheterna bristfälligt. En diskussion om möjligheter och begränsningar för hur detta mål ska dels mätas och dels uppfyllas, bör därför lyftas.

Tillgänglighet

Genom att kontinuerligt se över och utveckla den fysiska tillgängligheten i de lokaler verksamheten vistas i möjliggörs fler att ta del av kulturupplevelser. Detta inkluderar exempelvis anpassning av entréytor, toaletter och publikplatserna i salongen. Flera av de verksamheter som turnerar har rapporterat att de aktivt arbetar med att se till att spelplatserna de besöker ska vara tillgängliga. Detta arbete kan delvis syfta till att välja lokaler som är tillgängliga för exempelvis personer med fysiska funktionsvariationer.

Genom att erbjuda hörselslinga, syntolkning och teckentolkning har fler möjlighet att tillgodogöra sig kultur. För att dessa tjänster ska komma människor till del är det avgörande att verksamheten kommunicerar vilka resurser de kan erbjuda. En problematik är att det krävs kontinuitet i verksamhetens tillgänglighetsarbete för att verksamheten ska kunna etableras och bli välkänd bland människor som är i behov av dessa tjänster. Detta gör att kostnaderna kan bli svåra att motivera då efterfrågan kan tyckas vara liten. Här kan Malmö Opera lyftas som en verksamhet som har lyckats särskilt bra med att etablera syntolkning på sina föreställningar, något som resulterat i att de blev utsedda till Sveriges mest tillgängliga arena av Syntolkning.nu 2016.

Ett annat intressant exempel är Teater 23, som under 2016 initierade ett unikt projekt i digitaliserad syntolkning på sina föreställningar. Här används en förinspelad tolk som körs tillsammans med ljud och ljus av föreställningens tekniker till publiken via hörlurar. Merparten av Teater 23s föreställningar kunde under 2017 erbjuda digital syntolkning.

Arbetet för ökad tillgänglighet kan även ske genom att lokalisera och lyfta fram redan existerande styrkor som finns inneboende i verksamheten. Expresssteatern lyfter sin potential att överbrygga språkbarriären då att de i huvudsak använder mim för berättande, vilket tillgängliggör berättandet för fler.

En annan satsning för ökad tillgänglighet som kan lyftas är Malmö Stadsteater som testat en teknik för att texta teaterföreställningarna till andra språk. Textningen visas då i besökarens smartphone med syfte att möjliggöra även de som inte kan föreställningens språk att kunna ta del av föreställningen. Inget resultat för denna satsning har presenterats i Malmö Stadsteaters inrapporterade material, men det beskrivs som resurskrävande och har finansierats genom projektstöd.

Teater Sagohuset har arbetat tillgängliggörande för personer med olika funktionalitet bland annat genom att arrangera olika typer av aktiviteter och workshops. Exempel på detta är återkommande dramakollon under skolloven för barn och unga med funktionsvariationer och

endagsträffar i sagogestaltning för särskolor i Malmö och Lund. Månteatern samarbetar med Kulturcentrum Skånes⁶ teatergrupp Koloniteatern i bland annat gästspel, samtal och gemensamma workshops. Samarbetet beskrivs bland annat ha bidragit till kunskapsutveckling i tillgänglighetsfrågor.

Skånes Dansteater har genom sin dialogverksamhet arbetat med att tillgängliggöra dansen och även scenen för fler. Ett exempel på detta är deras satsning Dans och funktionsvariationer, där dansen tillgängliggörs för människor med olika funktionalitet. Ett annat exempel är Dans för Parkinsons, en satsning där personer med Parkinsons får delta i dansworkshops. Dans för Parkinsons startade som ett projekt initierat av några av ensemblens egna dansare men har med tiden utvecklats till en kontinuerlig del av dialogverksamheten. Arbetet har uppmärksammats över landet och presenterats på konferenser. Deltagare från workshoparna har även varit delaktiga i Skånes dansteaters dialogföreställningar.

Riksteatern Skåne har arbetat med tillgänglighet i sitt Kultur i vården-projekt, där äldreboenden besöks kontinuerligt under en tremånadersperiod och där de boende och personalen på äldreboendet engageras. Mellan besöken manas personalen att knyta an till projektet för att skapa kontinuitet, något som vid utvärderingen visat sig fungerat väl – även för boende med begränsad ork.

Arbete med tillgänglighet kan också ske genom att sträva efter en jämn fördelning över vilka som ges utrymme på scenen, där alla kan känna igen sig och känna sig representerade. Inkonst arbetar med jämställdhet på ett antal olika håll. Förutom att kontinuerligt följa upp hur könsfördelningen ser ut inom personalen, arbetar Inkonst med att uppnå en jämn balans mellan könen för de som ges utrymme på verksamhetens scener. Vidare har verksamheten utvecklat strategier för ökad jämställdhet, där exempelvis arrangörer med jämställdhetsfokus stötts och workshops och nätverksträffar med jämställdhetsfokus hålls.

I Moomsteaterns verksamhet märks det tydligt att vilka som ges utrymme på scenen påverkar publiken som hittar dit. Genom att teaterns ensemble består av skådespelare med funktionsvariationer skapas utrymme för nya uttryck och framställningar på scen. Detta är något som skapat ett stort intresse från en publik med funktionsvariationer. Moomsteatern har genom samarbete med den dagliga verksamheten Teater Teamus även gett utrymme åt amatörskådespelare i vissa av sina föreställningar.

Tillgänglighetsarbetet kan även fokusera på ekonomisk eller social tillgänglighet – genom att prioritera att erbjuda kulturupplevelser för låga eller inga kostnader för publiken och att erbjuda föreställningar på andra platser än i teater- eller danslokaler. Arbete med den socioekonomiska tillgängligheten sker exempelvis genom samverkan med lokala föreningar och teaterverksamheter, där parterna kan dra nytta av varandras kontakter och kompetenser. Ett exempel är Helsingborgs Stadsteater engagemang i projektet ”East Side Stories”, ett

⁶ Kulturcentrum Skåne är ett regionalt centrum för musik, teater och konst med aktiviteter för personer med intellektuella eller kognitiva funktionsvariationer.

projekt med fokus på närvaro i socioekonomiskt utsatta områden i Helsingborg. Projektet genomfördes i samverkan med Inva-Sam, en paraplyorganisation för invandrarföreningar i Helsingborg, och Helsingborgs Stadsteater bidrog med teknisk och produktionsmässig kompetens samt tekniskt stöd.

Teater 23 har arbetat kontinuerligt och långsiktigt med att etablera sig lokalt i stadsdelen Lindängen i Malmö. Etableringen ses som ett verktyg i arbetet för social och geografisk tillgänglighet, där samarbeten med lokala aktörer och nya spelplatser ständigt utvecklas och fördjupas. Teater Sagohuset har arbetat medvetet med integration i olika projekt, såsom sagostunder på arabiska med "Berättelser bygger broar". I projektet "Unga möter unga" möts nyanlända ungdomar och gymnasieungdomar i gemensamma upplevelser kring en teaterföreställning.

4.5 PUBLIKARBETE OCH STRATEGI

Här exemplifieras verksamheternas arbete utifrån hur det har sett ut gällande marknadsföring, publikengagemang, publikinteraktion och öppna aktiviteter för att nå nya och etablerade målgrupper. Även digitala möjligheter för marknadsföring och publikinteraktion kommer att diskuteras.

Här lyfts olika strategier och arbetssätt för att nå ut, exempelvis genom etablering lokalt eller satsningar brett och smalt. Här behandlas även hur publiken engageras eller inkluderas i skapandet och i scenframställningen, exempelvis genom att beröra aktuella ämnen och att möta publiken och dess funderingar eller intressen. Hur arbetar verksamheterna för att skapa mervärde till produktionen eller fördjupade publikupplevelser?

Marknadsföring

En allt större del av annonseringen för verksamheterna sker digitalt, bland annat via sociala medier. Genom sociala medier kan även verksamheten presenteras samt ge en inblick i det dagliga arbetet. Andra typer av marknadsföring sker genom exempelvis öppna aktiviteter, såsom föreläsningar, öppna repetitioner, studiebesök, workshops och presentation av programmet. En annan strategi är att inkludera publiken tidigt i skapandeprocessen och på så sätt skapa uppmärksamhet och intresse för föreställningen, samtidigt som dialog initieras med en tilltänkt målgrupp.

Arbetet med marknadsföring kan även ske genom att göra verksamheten uppmärksam i större satsningar som en festival. Staffan Björklunds Teater arrangerar festivalen Pegasus Family, en dockteaterfestival med ett flertal internationella aktörer där syftet är att främja dockteater i regionen. Samtidigt fungerar festivalen som ett värdefullt forum för marknadsföring och en mötesplats för att etablera nya kontakter och samarbeten med internationella och lokala aktörer inom och utanför teatervärlden.

Delaktighet

Det finns många olika sätt som verksamheterna har arbetat för öka publikens delaktighet i scenkonsten. Genom att skapa produktioner med en tydlig och etablerad publikinteraktion

uppmuntras publiken bli en aktiv del i föreställningen och engageras ytterligare. Ett exempel på det är Expresssteaterns mimföreställning ”That’s Revolting”, vilken skapades i samarbete med referensgrupper bestående av ungdomar från högstadieskolor. Här uppmuntras publiken att interagera i föreställningen genom att tilldelas en aktiv roll i berättelsen och delta i skådespeleriet.

Flera verksamheter arbetar med referenspublik för att bättre kunna möta den tänkta målgruppen. Memory Wax har arbetat med att engagera den tilltänkta målgruppen i skapandeprocessen genom att erbjuda workshops som är relaterade till produktionsarbetet. Månteatern arbetar dels med en permanent referensgrupp av ungdomar som för regelbunden dialog med teatern och dels med varierande referensgrupper utifrån produktionens tilltänkta målgrupp. Genom att kontinuerligt möta en ung publik i produktionsprocessen kan verksamheten bättre möta och engagera en ung publik genom deltagande och aktualitet.

Genom att skapa material relaterat till en viss produktion kan upplevelsen av föreställningen ges ett mervärde och bli en större helhetsupplevelse. Ett exempel på detta är Helsingborgs Stadsteaters föreställning Robinsons Resa där ett interaktivt rum fanns tillgängligt i samband till föreställningen. Flera verksamheter skapar pedagogiskt material relaterat till sina produktioner, där besökarna kan ta scenkonstupplevelsen med sig och arbeta vidare utifrån den, exempelvis i klassrummet. Ett annat exempel på mervärdesskapande aktiviteter är Expresssteatern som erbjuder mimworkshops genom Skapande Skola till barn och unga som har varit på deras föreställningar.

Ett annat sätt att uppmuntra till eftertanke kan vara genom att exempelvis bjuda in publiken till samtal eller seminarier i samband med en föreställning. Detta kan vara särskilt angeläget om tematiken i en föreställning är känslig. Malmö Stadsteater turnerade på ett 50-tal skolor med klassrumsföreställningen ”Dig kan man göra vad man vill med” som behandlade mobbing, där föreställningen följdes av samtal med skolungdomarna lett av en dramapedagog.

Även i arrangörsledet görs det satsningar för att engagera fler. Riksteatern Skåne arbetar tillsammans med Musik i Syd och ett flertal kommuner i Skåne med satsningen KulturCrew Skåne, ett projekt med fokus på ungt arrangörskap. Ungdomarna som deltar i projektet deltar i utbildningsdagar med fokus på marknadsföring, scenteknik och presentationsteknik för att sedan arrangera kulturarrangemang på sin skola eller kommun. Riksteatern Skåne har även arbetat med förmedlingsprojektet VASS, i samarbetet Teatercentrum Södra och Danscentrum Syd. Syftet med projektet är att tidigt göra arrangörer delaktiga i urvalsprocessen för de föreställningar som förmedlas genom VASS, så att deras förutsättningar bättre kan mötas.

Skånes Dansteater har fördjupat sitt arbete med dialogverksamhet, där de erbjuder olika typer av programaktiviteter för olika målgrupper. Exempel på detta är tidigare nämnda Dans för Parkinsons. Ett annat exempel är SWOP, som är en satsning där nyanlända och unga i Malmö möts för att prata och dansa tillsammans. Dialogverksamheten ses som en väg för att etablera och fördjupa relationen till publiken, samtidigt som det är en möjlighet att ge utrymme för nya uttryck på scenen genom att engagera deltagare ur workshopen i dansföreställningar. På detta

sätt ökas tillgänglighet till scenen samtidigt som dialogverksamheten blir ett verktyg för att locka nya målgrupper som annars inte besöker dansföreställningar.

Strategi

Skillinge Teater har i sin verksamhet riktat sig till sin närmiljö med en ambition att spegla den lokala befolkningen. Teatern har lokaliserat den lokala förankringen som central för teatern och som en viktig styrka att bygga verksamheten utifrån – en strategi som beskrivs ge resultat även i publikarbetet. Med ambitionen att göra teatern angelägen för närmiljön samarbetar de brett med lokala aktörer inom kultur- och föreningslivet samt kommersiella aktörer. Skillinge Teater menar att de delvis tack vare dessa samarbeten når ut till en bred och varierad publik i alla åldrar och når en publik som annars inte besöker en teater.

Inkonsts verksamhet är inriktad på det tvärkonstnärligt och gränsöverskridande, genom samarbeten och samproduktioner med lokala och internationella aktörer från olika kulturområden. Publikarbetet har som ambition att med bibehållen spets engagera människor från olika kulturella sfärer och på så sett nå ut bredare till nya grupper. Detta kan exemplifieras i PotatoPotatos⁷ föreställning ”Sincerely Solo” som rör sig gränslandet mellan scenkonst och klubbkultur. Ett annat exempel är det stora projektet ”Sisters Academy”, där scenkonst, aktivism, pedagogik och forskning blandades i en tvärkulturell upplevelse på Inkonsts lokaler i Malmö, följt av en andra del i projektet på en skola i Simrishamn.

5 Slutsatser och vidare frågeställning

Det finns ett antal iakttagelser och frågetecken som har dykt upp under arbetet med den särskilda uppföljningen som är värda att kommentera. Ett av dem är avsaknaden av en gemensam definition av programaktiviteter. Utan en gemensam definition är det inte möjligt att jämföra statistiken mellan verksamheter, utan den fungerar då endast som en siffra för ett antal aktiviteter som verksamheten genomfört som inte är att räkna som föreställningar.

Hur bör då en gemensam definition se ut och vilket syfte har den? Är alla aktiviteter relevanta att rapportera in eller finns det ett särskilt intresse att sammanställa vissa programaktiviteter som exempelvis syftar till att nå ut till vissa målgrupper, stärka delaktighet eller förhöja scenkonstupplevelsen? Om statistiken ska fylla sitt syfte att utgöra en del i verksamhetsrapporteringen så är en skarp, tydlig och gemensam definition avgörande. Utan detta fyller statistiken liten funktion som verktyg att sammanställa och spegla verksamheternas aktivitet. I nuläget pågår det ett utvecklingsarbete på nationell nivå, där Myndigheten för Kulturanalys sedan mars 2018 har tagit över administrationen av Kulturdatabasen.⁸ En del i detta arbete kommer sannolikt innebära att riktlinjer och

⁷ PotatoPotato är ett scenkonstkollektiv och en teater i Malmö som producerar och framför normkritisk och samhällsaktuell scenkonst.

⁸ Statskontoret. 2018:15. *Uppföljnings- och utvärderingssystemet av kultursamverkansmodellen – en översyn.*

definitioner ses över, något som förhoppningsvis kan bidra till arbetet för tydligare och mer träffsäkra verktyg för inrapportering och uppföljning.

Nationella minoriteter

Ett annat frågetecken är hur verksamheterna bör förhålla sig till arbetet med de nationella minoriteterna som särskilt prioriterad målgrupp. Genomgående bland verksamheterna är att rapporteringen kring detta är ytterst bristfällig eller obefintlig. En befogad fråga är alltså om det är ett rimligt villkor även för scenkonsten att nationella minoriteter är en särskild målgrupp – och om så är fallet, hur verksamheterna kan stödjas för att bättre kunna möta detta villkor i framtiden?

Ett behov hos scenkonstverksamheterna kan vara stöd i hur arbetet kan se ut och vad det innebär. Gäller arbetet att lyfta fram minoritetens språk eller att behandla en tematik som berör den nationella minoritetens samtid, historia eller kultur? Eller kan arbetet även relateras till representation på scen och i publik? Det finns sannolikt en bristande kunskap gällande hur detta arbete kan ske. Är det genom samarbeten med föreningar och organisationer där minoriteterna är representerade – och i så fall, hur når verksamheten ut till dem? Om arbetet ska vara framgångsrikt behövs sannolikt långsiktiga ambitioner och ett kontinuerligt arbete för att bygga upp förtroende och fungerande och ihållande strukturer för samarbeten.

Problematiken kring att beröra nationella minoriteter i scenkonsten är en del av en pågående debatt på riksnivå. I juni 2017 publicerades utredningen SOU 2017:60 med titeln ”Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik”,⁹ där det bland annat lades fram som förslag att Riksteatern skulle få ett särskilt uppdrag att ”främja de nationella minoritetsspråken genom att integrera ett nationellt minoritetsperspektiv”. Riksteatern besvarade detta förslag i ett yttrande,¹⁰ där de visade på att arbetet med nationella minoriteter kan gå till på olika sätt – det kan exempelvis vara genom att ha en produktion på ett visst språk, eller genom att gestalta en viss grups historia, nutid eller framtid. Beroende på arbetsätt kan en produktion ha olika potential att nå ut brett eller smalt och därför lämpa sig olika väl för turné. Riksteatern lyfter även utmaningen med prioriteringar och att finna en balans till övriga arbetsområden i verksamheten – då prioriteringar för en viss publik ofta innebär minskade satsningar på andra målgrupper.

Viktigt att påpeka i sammanhanget är att lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är just en lag och inget som kan förhandlas bort. Nationella minoriteter är även en prioriterad målgrupp som ingår som villkor för att få verksamhetsbidrag från Region Skåne. Sedan 2016 utlyser Region Skåne löpande projektstöd som endast kan sökas av de nationella minoriteternas föreningar, organisationer och institutioner. Syftet är att främja minoriteternas olika kulturverksamheter och stödet ska särskilt prioritera projekt för barn och unga. Enligt Europarådet är delaktighet och inflytande avgörande förutsättningar för att de nationella

⁹ SOU 2017:60. *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik*.

¹⁰ Högman, B. Aspegren, M. 2017. *Yttrande över ”SOU 2017:60. Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik”*. Riksteatern.

minoriteternas rättigheter ska kunna förverkligas, varför ambitionen att ge egenmakt åt minoriteterna sannolikt är ett viktigt steg i arbetet.¹¹

Kommunens engagemang och invånarnas kulturintresse

Uppföljningens resultat kan även användas till att kommentera tidigare gjorda undersökningar, såsom medborgarundersökningen som refererades till i avsnitt 1.2. Där presenterades en tydlig skillnad i upplevt kulturutbud mellan invånarna i östra och västra Skåne. I uppföljningens resultat framkommer att det finns en hög koncentration av scenkonst som framförs i framförallt Malmö, Lund och Helsingborg. Detta är föga förvånande, då merparten av scenkonstverksamheterna är baserade i någon av dessa kommuner. Samtidigt är det de kommunerna med klart högst invånarantal. Bortsett från dessa tre kommuner råder det dock inte någon tydlig indelning i det faktiska utbudet av kultur mellan östra och västra Skåne. Snarare finns det ett antal kommuner i norra Skåne som särskiljer sig med låg kulturaktivitet. Trots att samtliga scenkonstverksamheter förutom Skillinge Teater är baserade i västra Skåne, så har merparten av kommunerna i östra Skåne nåtts av ett flertal scenkonstföreställningar. Ser vi på riksteaterföreningarnas arrangemang framkommer det snarare att aktiviteten har varit högre i östra Skåne.

Varför vissa kommuner har haft få eller inga föreställningar kan ha flera anledningar. En del kan förklaras av en bristande infrastruktur för scenkonst. Detta har framkommit tydligast för dansverksamheterna, där det råder en bristande infrastruktur gällande scener och arrangörer för dans. En del av förklaringen är dock sannolikt relaterad till kommunernas ambition att prioritera scenkonst eller inte.

En iakttagelse är att det tycks finnas ett samband mellan scenkonstaktiviteten i kommunen och i vilken mån invånarna köper biljetter till scenkonstföreställningar. Flera av de kommuner som under perioden hade få föreställningar på besök, liten eller ingen lokal riksteateraktivitet och få eller inga sökta scenkonstsubventioner – tillhör även de kommuner där minst andel invånare har besökt scenkonstinstitutionerna i Malmö med regionalt uppdrag. Mest iögonfallande är Klippan och Bjuv, vilka båda har haft en mycket låg aktivitet av scenkonst och tillhör två av de kommunerna med lägst antal biljettköpare, även sett till invånarantal.

Denna iakttagelse bjuder in till ett flertal möjliga tolkningar som är värda att studera vidare. Är det så att invånare i kommuner med låg kulturaktivitet, inte är särskilt intresserade av kultur och att den låga kulturaktiviteten i kommunen därför inte upplevs som negativ av befolkningen? Eller är det snarare så att tillgång och konsumtion av kultur i närområdet möjliggör och väcker ett intresse för kultur, vilket gör att fler invånare även söker sig till scenkonstupplevelser på institutionerna i storstaden? Enligt nämnda medborgarundersökning är brist på kulturaktiviteter där en person bor en mycket vanligare anledning till att känna sig begränsat att delta i kulturaktiviteter, jämfört med anledningen att personen inte är intresserad

¹¹ Lindfors, C. 2015. *Utvecklingsplan för nationella minoriteter*. Region Skåne.

av aktiviteterna som finns – för boende i samtliga delregioner utom sydvästra Skåne. Detta gör att det senare sambandet tycks mera sannolikt.

Vidare slutsatser kring detta låter sig inte göras utifrån befintligt material och det finns inga givna samband. Exempelvis kommer en särskilt stor andel av de som köper biljetter till Malmö Opera och Skånes Dansteater från Lomma och Vellinge. Om hänsyn tas till invånarantalet i Lomma och Vellinge var det 2016 faktiskt fler biljettköpare från dessa kommuner än från Malmö. Detta trots att Vellinge relativt sett har haft låg kulturaktivitet i kommunen. Sannolikt finns det ett antal orsaker till detta som denna kartläggning inte har haft statistiskt underlag till att ta i beaktning – där exempelvis vanligt förekommande indikatorer i sammanhanget såsom ekonomi, utbildning och geografi kan ha stor betydelse.

Tolkning av villkor – frihet eller styrning?

Generellt indikerar materialet att det finns stora skillnader i hur villkoren tolkas av verksamheterna. Detta framgår tydligt gällande arbetet med tillgänglighet, där det finns en stor variation av metoder och perspektiv över hur arbetet kan se ut. Verksamheterna har olika styrkor och svagheter i form av målgrupper som de är särskilt framgångsrika att nå ut till, särskilda nätverk av kontakter eller fungerande samarbeten och starkt förtroende med specifika aktörer. En verksamhet kan exempelvis ha en stark anknytning till en specifik geografisk plats, som exempelvis Teater 23 och Lindängen eller Skillinge Teater och Skillinge med omnejd. Verksamheten kan även vara särskilt framgångsrik att nå ut till en specifik målgrupp, som Staffan Björklunds Teater och barn och unga eller Inkonst och en kulturintresserad ung publik.

Riktade satsningar för att nå ut specifikt kräver tid och resurser och det kan dröja innan arbetet ger resultat i form av publikantal och nya målgrupper. Den mångfald av styrkor som verksamheterna besitter i form av kontakter och högt förtroende från samarbetspartners eller målgrupper är därför ett mycket värdefullt verktyg för att nå ut brett. En möjlig slutsats skulle kunna vara att det finns potential att arbeta fram mer riktade stödinsatser som bättre möter upp verksamheternas specifika styrkor och kompetenser, för att strategiskt kunna förbättra arbetet mot de kulturpolitiska målen. Hur resultatet än tolkas är sannolikt mångfalden av arbetsätt en avgörande pusselbit i arbetet för att Skåne har ett rikt konst- och kulturliv av hög kvalitet med både bredd och spets där alla har möjlighet att delta.

Referenser

CMA Research AB. 2014. *Region Skåne, Medborgarundersökning 2014 Q4 Kultur*.
[https://www.skane.se/Public/Protokoll/Kulturn%C3%A4mnden/2015-02-13/Sk%C3%A5neenk%C3%A4ten/Rapport%20Sk%C3%A5nepanelen%202014%20Q4%20Kultur%20\(141212\).pdf](https://www.skane.se/Public/Protokoll/Kulturn%C3%A4mnden/2015-02-13/Sk%C3%A5neenk%C3%A4ten/Rapport%20Sk%C3%A5nepanelen%202014%20Q4%20Kultur%20(141212).pdf)

Högman, B. Aspegren, M. 2017. *Yttrande över "SOU 2017:60. Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik"*. Riksteatern.
<https://www.regeringen.se/4a9138/contentassets/02f13dcbc4b7401eba0bd2ebc31c406e/riksteatern.pdf>

SOU 2017:60. *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik*.
<https://www.regeringen.se/49d73d/contentassets/f869b8aae642474db1528c4da4d2b19a/nasta-steg-forslag-for-en-starkt-minoritetspolitik-sou-201760>

Statskontoret. 2018:15. *Uppföljnings- och utvärderingssystemet av kultursamverkansmodellen – en översyn*.
<http://www.statskontoret.se/globalassets/publikationer/2018/201815.pdf>

Lindfors, C. 2015. *Utvecklingsplan för nationella minoriteter*. Region Skåne.
http://www.skane.se/Public/Protokoll/Kulturn%C3%A4mnden/2015-12-14/Utvecklingsplan%20f%C3%B6r%20nationella%20minoriteter/KN_Beslutsf%C3%B6rslag.pdf